

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Kalaallit Nunaata Canadami Uranisiorfinnik Misissuiartornera

11.-18. juni 2015

Angalanermik nalunaarusiaq matuma suliaa:

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoqarfik

Septembari 2015

Imarisai

AALLARNIUT	3
PEQATAASUT	5
PISUT	6
OQALLISSIAT AAMMA IMAQARNILIAT	8
NUNAVUT IMPACT REVIEW BOARD (NIRB)	8
PETER TAPATAI (PILERSUISOOQATAASOQ)	17
ADAM CHAMBERLAIN (IBA)	20
ANINGAASAQARNERMIK INERIARTORTITSINERMUT AAMMA ANGALLANNERMUT MINISTERI MONICA ELL (NUNAVUT)	23
CANADIAN NUCLEAR SAFETY COMMISSION (CNSC)	26
CANADIAN NUCLEAR ASSOCIATION (CNA)	32
GOVERNMENT OF SASKATCHEWAN (GOS)	34
PETER VANRIEL (CANNORTH)	45
ILANNGUSSAT	48

Aallarniut

Ulluni 12.-17. junimi Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq Vittus Qujaukitsoq, aamma borgmesteri Jørgen Wæver Johansen, kiisalu Kommune Kujallermi najugaqarfimmit politikerinit peqataaffiusumik canadamiut uranisiorluni aatsitassarsiorfinnik ingerlataqarnermik misilittakkat, suliaasaqarfimmik inatsisilersuineramik, minnerunngitsumillu aatsitassarsiorluni sulianit avatangiisini aamma inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut sunniutit pillugit erseqqinnerusumik tusarniaaniarlutik Canadamut tikeraarsimapput.

Paasisaqarniarluni angalaneq tassaavoq Kuannersuit eqqaanni aatsitassat qaqutigoortut aamma uranip atornerqarnissaat, kiisalu ukiuni takkuttussani aatsitassarsiornermik suliniutinut neriuartortalinnut allanut qinnuteqaataasinnaasut isummerfigineri sioqqullugit ilisimasaniq pissarsiornermut ingerlanneqartumut ilaasoq.

Nunavut Impact Review Boardimit (NIRB-imit) oqallisissiamik, Nunavumi uranimik atuinissamik qinnuteqaatip suliarineranik ingerlassamik naammasseqqammersumik nassuiaanermik ataatsimeeqattaarnerit aallartipput. Kingorna uranimik suliniutinut naleqqiullugu IBA-mik immikkut ittumik isumaqatigiissutinik misilittakkat pillugit aallartitat tusagaqarput.

Nunavumi Baker Lakemit najukkami suliffeqarfiup sinniisuutitaanik ataatsimeeqateqarnissaq aaqjissuunneqarsimavoq, taannalu uranisiornermik ingerlatseqatigiiffimmut pilersuinikkut suliaasanut tunngatillugu ingerlatseqatigiiffimmit inuit pigisaannit isiginnilluni misilittakkanik unammillerfissanillu oqaluttuarsinnaavoq.

Tulliullugu Nunavumi naalakkersuisoqarfimmit Aningaasaqarnermik Ineriartortitsinermut aamma Angallannermut Ministeri Monica Ell, taassumalu atorfilittai aallartitat naapippaat, tassani sumiiffimmi maannakkut aatsitassanik suliniutinik misilittakkat paasiniarneqarlutik.

Angalanermi kingusinnerusukkut aallartitat Canadian Nuclear Safety Commission (CNSC) tikeraarpat, tassani Canadami naalagaaffeqatigiit naalakkersuisuisa uranisiorfittut aatsitassarsiorfiit, taakkunungalu tunngasutut atomip nukinganik ingerlataqarfiit qanoq inatsisilersuiffigineeraat erseqqinnerusumik tusarniarneqarluni. Tassani avammut tunisinermik nakkutilliinerup qanoq isumagineqartarnera aammalu sillimaniarikkut iliuuserisat sorliit (safeguardsit) inissinneqartarneri, kiisalu det Internationale Atom Energi Agenturimut (IAEA-mut) annertuumik nalunaarusiaqartuarluni tunniussaqaqtuarnerit pillugit aallartitat paasisaqartinneqalaarput.

Ullup taassuma ingerlanerani soqutigisaqatigiit kattuffiat, ilaatigut Canadami uranisiorfittut ingerlatseqatigiiffinnik arlalinnik sinniisuuffiusoq Canadian Nuclear Association (CNA) ataatsimeeqatigineqarpoq.

Kingornatigut aallartitat Ottawamit Reginamukarput, tassani Saskatchewanimi naalakkersuisunit sinniisut naapeqatigissallugit; naalagaaffeqataasut ilaat taanna tassavoq Canadami uranisiorfittut aatsitassarsiorfiit inissisimaffigisaat. Tamaani ulloq tamaat seminareqartitsineri Saskatchewanimiittutut uranisiornermik suliniutini tusarniaasarnernik, najukkanilu ilanngussuinerit misilittakkat oqaluttuarineqarput. Kiisalu ilaatigut innuttaasunik ilanngussuinermik nakkutilliinermillu ukiorpassuarni suliaqarsimasutut namminersortutut ingerlatseqatigiiffiup CanNorthip ataatsimeeqatigineranik angalaneq naggaserneqarpoq.

Nalunaarummut ilanngussatut angalanerup nalaani oqallisissianik saqqummiussinernillu (powerpoint) tamanik imaqartunik immikkut ilanngussaliortoqarpoq.

Peqataasut

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq Vittus Qujaukitsoq (VQ)

Borgmesteri Jørgen Wæver Johansen (JJ), Kommune Kujalleq

Kelly Berthelsen (KB), Nutserisoq aamma kommunalbestyrelsimi ilaasortaq

Benjamin Kielsen (BK), Kommunalbestyrelsimi ilaasortaq

Josef Petersen (JP), Kommunalbestyrelsimi ilaasortaq

Jørn Skov Nielsen (JN), Naalakkersuisoqarfimmi pisortaq

Thomas Kjærgaard (TK), Naalakkersuisumut allatsi

Jens Hesseldahl (JH), Inatsisilerinermit siunnersortini qullersaq

Ole Fjordgaard Kjær (OK), Socioøkonomi

Frank Hedegaard Jørgensen (FJ), Kommunaldirektøri

Keld Jensen (KJ), Ineriartortitsinermit pisortaq

Qulaani naalisaatit taaneqartut saniatigut nalunaarusiami uku atugaapput:

KA = Kalaallit Aallartitat

AA = Aallartitanit Apeqqutit.

Pisut

Aallartitanut pisussat makku piareersarneqarput

Sisamangorneq 11. juni

Aallarnek Nuuk nal. 14.30

Tikinnek Reykjavik

Tallimangorneq 12. juni

Tikinnek Ottawa

Danskit ambassadianni pisortap tullianik Christen Kroghimik ataatsimeeqateqarneq

Arfiningorneq 13. juni

Nunavut Impact Review Boardimi (NIRB-imi) Executive Director Ryan Berrylu
ataatsimeeqateqarneq

Peter Tapatailu videokkut ataatsimeeqateqarneq

Whitehorse/Yukonimit toqqaannartumik Adam Chamberlainilu videokkut
ataatsimeeqateqarneq

Sapaat 14. juni

Aningaasaqarnermik Ineriartortitsinermit aamma Angallannermit Ministerimik Monica
Ell'imik taassumalu atorfilittaani ataatsimeeqateqarneq

Ataatsingorneq 15. juni

Ottawami kattuffiup CNSC-p qullersaqarfiani ataatsimiinneq

Canadami atomik nukissionermut soqutigisaqaqatigiiffittut kattuffimmik Canadian Nuclear
Associationimik (CNA-mik) ataatsimeeqateqarneq

Marlungorneq 16. juni

Saskatchewanimi uranimik ujaasineq aamma aatsitassarsiorneq pillugit Government of
Saskatchewanilu ulloq naallugu seminareqarneq

Pingasunngorneq 17. juni

Ingerlatseqatigiiffinnut ujartuullutillu aatsitassarsiortunut angallassinermik
kiffartuussinermillu pilersuisumik namminersortutut ingerlatseqatigiiffimmik indianerit
pigisaannik CanNorthimit Peter Vanrielimik ataatsimeeqateqarneq

Sisamangorneq 18. juni

Tikinneq Reykjavik (Keflavik)

Tikinneq Nuuk

Oqallisissiat aamma imaqarniliat

Nunavut Impact Review Board (NIRB)

13. juni 2015-imi Nunavut Impact Review Boardimi (NIRB-imi) Executive Director Ryan Berrylu ataatsimeeqateqarneq

Ataani RB-p saqqummiussineranit eqikkaaneq ippoq, ilaallutik kalaallit aallartitaannit malitsigisitatut apeqqutininik ilanngussat: (Aamma NIRB-ip Powerpointikkut saqqummiussinera ilanngussaniittoq innersuussutaavoq).

NIRB-ip suliamigut anguniagai aamma piginnaatitaaffigisaa Nunavut Land Claims Agreementsimik (NLCA-mik) tunngaveqarpoq.

NLCA-mik isumaqatigiissut 1993-imi Inuit kattuffiata Tunngavik Federation of Nunavut'ip (Nunavut Tunngavik Incorporated), Canadami naalakkersuisut aamma Northwest Territoriesimi nunap immikkoortuani naalakkersuisut akornanni atsiorneqarpoq. Isumaqatigiissutip nassataraa Northwest Territoriesip qeqqani kangianilu Inuit namminneq nunagisatut sumiiffigisassaminni, Nunavumi pisinnaatitaaffeqalernerat. NIRB-ip pilersinneqarnera NLCA-mik isumaqatigiissummut tassumalu atuutsilerneranut qanimut ataqatigiissillugu isigineqassaaq.

NLCA suliaasaqarfinnut arlalippassuarnut tunngasuullunilu inatsisilersuivoq, aammalu pissutsinut soorlu pinngortitamik aqutsisoqarnertut, piniarnermut aalisarnermullu pisinnaatitaanertut, avatangiisinik pinngortitamillu illersuinertut, imermik isumalluuteqarfittut, suliffeqarfittut, pisortat isumaqatigiissutaattut pissutsinullu allanut arlalinnut ittutut tunngasunut.

Nunavumi Inuit Canadami naalakkersuisullu siunnersuisoqatigiinni aamma siunnersuisartoqarfinni, suliaasaqarfiit soorlu pinngortitamik avatangiisinillu aqutsinerup aamma pinngortitami isumalluutininik aqutsinerup iluini naligiissitatut sinniisuuffeqarsinnaanermik NLCA tunniussisartuuvoq.

Tamanna NIRB-ip saniatigut boardsinik arlalinnik (Siunnersuisartut aalajangiisartullu) pilersitsisitsisimavoq, taakku nunaminertanik pilersaarusionerq aamma nunamik atugaqarneq, pinngortitap uumasullu inuunerinik aqutsineq, isumaqatigiissitsiniarneq, imermik isumalluuteqarfinnut akuersissutit il.il. pillugit sulianik isumaginnittartuullutik. Taamaalillutik Nunavumi aatsitassarsiorfittut – allanillu inuussutissarsiorfittut suliniutinut anginerusunut siunnersuutit suliarisaqarfiusarput pingasoqiusat aqquसारlugit:

1) Land use planning (Nunamik atuineranut pilersaarusionerq), 2) Environment Impact Assessment (Avatangiisinut tunngasutigut sunniutit), aamma 3) Water and Land use Licensing (Imermik nunamillu atuineranut akuersissuteqartarneq).

SP: Canadami land claims agreementsit asigiinngitsut assigiinngissuteqarpat?

RB: Taamaattoqarpoq. Isumaqatigiissutit ilaat tassaapput pisinnaatitaaffiit annaasat taarsiiviginissaannik isumaqatigiissutit. Ilaat uulia/gassi sammisaraat. Arlallit inuussutissarsiuutinik ineriartortitsineq tamatumunngalu akerliussuseqarneq pissutigalugit pilersinneqarput.

Innuttaasut Inuit immikkut pisinnaatitaaffilerlugillu illersugarinerinik aqutsisutigut ilusiliap pilersinnerata saniatigut NCLA-mik isumaqatigiissutip Nunavumi Inuit 350,000 km²-nut pigisaqartuunermik pisinnaatitaaffilerneranik nassataqartitsivoq, taakkunani nuna 35,257 km² aatsitassanik atortussiassanik atuinissamik pisinnaatitaaffittaqarluni. Nunavut nunataa tamarmi 2.000.000 km²-it sinnersimavaat, nunatallu annersaa tassaavoq Crown Land. Naalackersuisoqatigiiffimmi naalackersuisut Crown Landimi nunap naqqanit aatsitassanik, aamma uuliamik gassimillu atuinermi isertitaqarnissaminut pisinnaatitaaffeqarneranik tamanna isumaqarpoq.

Taamaattoarli Nunavumi Inuit nunap naqqanit uuliamik, gassimik aatsitassanillu atortussianit piiaanermi naalackersuisoqatigiiffimmi naalackersuisut royaltymit isertitaasa ilaannik NCLA-mik isumaqatigiissut pisinnaatitaaffiliivoq. Tamatumani saniatigut Inuit piginnittuunermik pisinnaatitaaffiligaaffianni nunami sumiiffinni aatsitassanik atortussiassat atugarinerinut atatillugu IBA-mik isumaqatigiissutit atsiornissaat pillugit suliffissuaqarfimmi isumaqatiginninniarsinnaatitaapput.

Ullumikkut Nunavumi aatsitassarsiorfiit marluk ingerlanneqarput, taakkunanilu royaltymit isertitat ilaat Inuit kattuffiinit tunnissaat isumaqatigiissutaavoq, taakku isertitat siunissamut aatsitassarsiornermi aningaasaateqarfimmut nuuttassallugit.

AA: NCLA-mik isumaqatigiissutip atsiorneranut atatillugu kikkut isumaqatiginninniartuuppat?

BR: NCLA-mik isumaqatigiissummut tunngatillugu Tunguvik Corporation (Kattuffik Inunnik sinniisuuffiusoq) isumaqatiginninniartuuvoq.

NIRB-ip anguniagaa tassaavoq Nunavumi sumiiffiusumi innuttaasunut inuiaqatigiinnullu maannakkut siunissamilu atugarissaarnerup qulakkeerlugulu siuarsaaviginissaa, kiisalu pinngortitami ataqatigiiffinik illersuinissaq. Nunavumi suliniutinut anginerusunut tamanut sioqutsisumik misissuisarnissaq NIRB-ip suliaassaraa, aammalu avatangiisinik nalilersuinerinik misissuisarlunilu tamakku pillugit innersuussutinik inassutigisanillu tunniussaqaartassaaq.

Nunavumi annertunerusunik nalilersuisoqassaneranik aalajangiisoqarnissaq pillugu ulluni 45-ni misissuisarnissaq atuuppoq, ilaatigut tassuuna EIA-liortoqassanersoq takuniarlugu (Avatangiisinut tunngasutigut sunniutit).

Suliamik annikigisassaangitsumik avatangiisinut tunngatillugu sunniuteqarsinnaasup akuersissutiginerata nalunaarutiginerata sioqqullugu avatangiisinut tunngatillugu nalilersuinerup misissorneranik, aammalu innersuussutip oqaaseqaatillu tunniunneqarnissaa pillugu aalajangiussaqaarnermik NIRB suliaqarsimassaaq. Aamma NIRB-ip piginnaatitaaniippoq suliniummot siunnersuummik inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut kingunerisinnaasanik ilanngussuillunilu nalilersuinerit, NIRB-ili inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut isumaqatigiissutip imarisaanik isumaqatiginninniaranilu piumasqaatinik saqqummiussisangilaq. Isumaqatigiissutit taama ittut suliffeqarfiup assersuutigalugulu kattuffiup soorlu Nunavut Tunngavik Inc.-ip akornanni isumaqatiginninniutigineqarlutillu atsiorneqartarput. IBA-mik isumaqatigiissutit allanut oqaatigeqqusaanngillat.

AA: Royalties sumut tunngasuuppat?

RB: Aatsitassarsiorfinnut ingerlanneqartunut taakkununga marlunnut royalty 5 %-iusoq aalajangerneqarsimavoq. Tamatuma saniatigut Nunavut Trustiliortoqarpoq (aningaasaateqarfimmik), tassani 100 mio. CAD tikinnissaasa tungaanut aningaasanik inissiiortortoqartassalluni. Maannakkut aningaasaateqarfimmiipput CAD millionit marlussuit missaanniittut.

AA: Aningaasaateqarfimummi allanut akiliisoqartarpa? Procentinut assingisaannullu tunngatillugu inissisimaffik pivusorpalaartoq sukutsitaaniippa?

RB: Assigiinngiiaartupilussuuvoq. Royalty aalajangersimasuuvoq, allalli tamarmik assigiinngiiaarsinnaallutik, ilanngullugit aningaasaateqarfinnut aningaasat inissitat. Aningaasaateqarfinni aningaasanik taakkununga NIRB ilisimasaqanngilaq.

NIRB tassaavoq naalackersuisunut ilaanani kiffaanngissuseqartutut ingerlassaq, naalackersuisunullu nalunaaruteqartarpoq. NIRB-ip ingerlanneranut aningaasartuutit naalackersuisoqatigiiffimmi naalackersuisunit aningaasaliissutinit matussuserneqartarpoq. NIRB Nunavumi Cambridgemi qullersaqarfeqarpoq.

Siulersuisut qulingiluanik ilaasortaqrput. Nunavumi naalackersuisunik isumasioqatiginnereernikkut siulittaasoq naalackersuisoqatigiiffimmi naalackersuisunit toqqarneqartarpoq. Ilaasortat marluk Nunavumi naalackersuisut innersuussutaat malillugu toqqarneqartarput, ilaasortat sisamat Nunavut Tunngavik Inc.-ip innersuussutaa malillugu toqqarneqartarput, taakkunani pingasut nunap immikkoortuinit Inuit kattuffiisa sinniisorissallugit, ilaasortallu marluk naalackersuisoqatigiiffimmi naalackersuisunit toqqaannartumik toqqarneqartarput. Kikkut tamarmik inuttut toqqarneqartarput, nalunaaruteqartartussaanngillallu. Ilaasortat ukiunut pingasukkaanut toqqarneqartarput. Siulersuisuni suliaqarneq piffissap ilaani suliffigisatut akissarsiaqarfiuvoq, suliarisarli ilaasortat annertuumik suliaqarnissaannik piumasaqarfiuvoq. Ilaasortat NIRB-imut suliaqaraangamik akissarsiaqartarput. Tassaavoq pisortanit peqqussuteqarfigisatut ittutut inuiaqatigiinnik suliasaqarfigisaq. Akissarsiat siulittaasumut 500 CAD-iupput, aammalu ilaasortaannanut ullormut 375 CAD-iullutik.

NIRB-ip oqartussaaffiit kattuffiillu assigiinngitsut, ataatsimoorussatut pinngortitamit isumalluutit atornissaat pillugit apeqqutini ilaasut takussutissiivigissavai. Naalackersuisoqatigiiffiup, najukkami naalackersuisut aamma Inuit kattuffiisa, kiisalu suliffeqarfiit akornanni soqutigisarisaq NIRB sulinermini oqimaqatigiissinniassavai.

Ukiutum suliniutinik 100-t missaannik NIRB misissuinermik suliaqartarpoq. Amerlanerpaat annikitsuinnaapput, aammalu VVM/VSB-mik nalilersuinerup suliarinissaa pillugu piumasaqaateqarfiuneq ajorlutik, tasaanerusassallutillu ujartuiffittut tammaarsimaffiit assingusullu. Suliniutit assigiinngitsuupput, assersuutigalugillu tassaasinnaallutik aqqusinniornerit umiarsualiviornerillu, ujaasinerit, aatsitassarsiornermik ingerlatsinerit, uulia aamma gassi, erngup nukissiorfiit aamma takornariartitsinermi suliniutit, ilisimatusarnikkut suliniutit il.il. Aatsitassarsiornermik suliniutit tamatingujak nalilersuinermik anginernik (EIA) piumasaqarfiusarput. NIRB innersuussutigisamini ilitersuisuusarpoq, taakkuli taamaallaat sanioqqunneqarsinnaapput kukkuneramik pisoqarsimappat, imaluunniit nunamut namminermt soqutigisaqartoqarpat. Taamaattorli tamanna sulii pisimangilaq. Innersuutigisat tamatigut piviusutigut malittarineqartarput.

Canadami urani

Canadami uranimik suliffissuaqarfimmiipput ingerlatat tamarmik, ilaallutik aatsitassanik piiiaffii ammasut matoqqasullu, ikummatissat, atomip nukinganik nukissiorfiit, aamma ikummatissanik atoriikkanik toqqorsinerit. Uranimik aatsitassarsiorfik siulleq Port Radium 1930-mi ammarpoq, 1984-milu matuneqarpoq. Port Radium sutigut tamatigut aatsitassarsiornermik suliamik naapertuutinngitsumik oqaluttuassartaqarpoq. Elliot Lake 1996-imi matuneqartoq aatsitassarsiorfiuvoq angisooq. Taanna aamma tailingsinik (sequunnerlukunik) toqqorsivinnit aniasoqartarnikkut oqaluttuassartaqarsimavoq, maannakkullu nakkutigisamik matusaqarnermik ingerlatsinermut inissineqarpoq. Aatsitassarsiorfinni allani sapusiatooqqat aserortarsimapput, ilaatigut BC-mi (British Columbiami) aatsitassarsiorfimmit erngup mingutsitaasimasup aniatinneranik kinguneqarsimallutik.

Aatsitassarsiorfitoqqanut qanittumik najugalinni innuttaasuni aarleqqutissiisarsimapput. Sumiiffiit ilaanni aatsitassarsiorfiup pisoqqap matusimasap qanittuini illut aamma atugassaqarfiusut atornerqarsinnaannginneri avatangiisini suliarisaqannginnerit aamma ajortumik suliaqarnerit nassatarisimavaat. Aatsitassarsiorfinni matusimasani – aammalu uranimik aatsitassarsiorfiinnaanngitsuni – tamatigoortumik ingerlaavartamik piffissamut sivisuumik nakkutilliisarnermik ingerlassanik pisariaqartitsisoqarpoq. Pisinnaatitsissummik pigisaqartoq aatsitassarsiorfinni matusani tamani matusinermik aamma nakkutilliinermik ingerlassanik pilersuillunilu aningaasaliinissaa ullumikkut piunasaqaatigineqartarpoq.

AA: Aatsitassarsiorfiup najugaqarfiusumut qanoq qanitsigissaneranut killeqarfeqartitsisoqarpa?

RB: Canadami aatsitassaqaarfiit najugaqarfinnut ungasillutik nunap ilaani avinngarusimasuniikkajupput, sumiiffinnili najugaqarfiusuniikkajupput atomip nukinganik nukissiorfiit aamma ingerlatsiviit atomip nukinganik atuisut allat. Suliassaqaarfiusumi aalajangersimasunik malittarisassaqaanngilaq, akuersissulli pisuni tamani piviusutut avatangiisinik, sillimaniarnermik peqqissutsimillu nalilersuinermik aalajangerneqartassaaq, taakku atugaqalernerup aallartisarnera sioqqullugu suliniutinut ataasiakkaanut tamanut immikkut suliarineqartarlutik.

AA: Immikkut illersugassarisanik sumiiffittut toqqarneqarsimasunik nunami sumiiffinnik arlaannik peqarpa?

RB: Nunat allanngutsaaliukkat toqqartorneqarsimapput, tamakkunani suliarisat, soorlu uuliamik ujaasineq aamma aatsitassarsiorneq peqqusaanatik. Taamaattumik tamakkunanit suliaassanik NIRB-imi nalilersorneqartussanik takkuttoqarneq ajorpoq.

Uranimik aatsitassarsiorfinnut naalagaaffeqatigiiffimmi atomip nukinganut oqartussaasoqarfik CNSC akuersissutinik tunisaqartarlunilu inaarutaasumik avatangiisinut aamma isumannaallisaanissamut akuersissutinik tunisarpoq.

Uranisiornermik suliffissuaqarfik aatsitassarsiornermik suliffissuaqarfiup ullumikkut sulisoqarnikkut isumannaallisaanermik peqqissutsimillu naatsorsueqqissaarineramik pitsaanerpaamik peqartup ilagaa.

Nunavumi urani

Nunavumi '70-ikkunni uranimik ujaasineq aallartinneqarpoq. Kiggavimmi suliniut '80-ikkunni ujaasineramik tyskit ingerlatseqatigiiffiannit aallartinneqarpoq. Suliniummut kinguartoortumut aallaqqaammumt assut akerliusoqarpoq. 1990-ikkunni suliniut uranip akiisa apparneri pissutigalugit unitsinneqarpoq. Attaveqarfiit pitsaasuunngitsut pissutigalugit Canadami sumiiffinnut allanut naleqqiullugit Nunavumi aatsitassarsiornermik suliniutit aallartinniarneri 2-2,5-inik akisunerusarput.

Taamanikkut uranimik atuinermut Nunavut Tunngavik Inc. (TNI) akerliuvoq, 1994-imilu Nunavumi uranisiornermut inerteqqussut akuersissutigineqarpoq. 2007-imi uranisiornermik politikimi allannguut akuersissutigineqarpoq, tassuuna uranimik ujaasillunilu atuinnissamut akuersissummik qinnuteqarnissamik periarfisseeqqittoqarluni.

2007-imi uranisiornermik politikkip allanngortinnera sioqqullugu Nunavumi naalakkersuisut annertuunik tusarniaanernik, paasisitsiniaallunilu innuttaasunik ataatsimiisitsisarnernik ingerlassaqarsimapput. Pineqartoq taamanikkut assorsuaq oqallissutaasimavoq. Ullumikkut uranisiorluni aatsitassarsiorfiit ineriartortinnissaannik naalakkersuisut aamma TNI akuersaartuupput. NIRB arlaannaannulluunniit attaveqartuunnginnami akuersaaraniluunniit akerliunngilaq.

VVM-imik (Vurdering af Virkning på Miljøet – Avatangiisinut Sunniutaasussanik Nalilersuineramik) isiginninneq aallaavigalugu NIRB-ip ingerlassaqarfigisassaa tunngaviatigut uranisiorluni aatsitassarsiorfinnut aatsitassarsiorfinnullu allanut assigiippoq. Taamaattorli uranimik suliniutinut tunngatillugu innuttaasunit assorsuaq soqutigisaqartoqarnera pissutigalugu assigiinngissuteqartoqarpoq. Uranimik aatsitassarsiorfiit paasisitsiniaanermut aamma ilisimasassaqartitsinermut tunngatillugit annertunerusumik iliuseqarnissamik pisariaqartitsipput. Aatsitassarsiorfiit allat aamma tailingsinik radioaktivusumik qimatsisinnaapput. Aatsitassarsiorfiit tamarmik namminneq immikkut ilisarnaateqarput, VVM-iliortoqassappalli aatsitassarsiorfinnut tamanut assigiimmik pingaarnermik sianigisassaqartoqarpoq. NIRB-ip suliaralugu ingerlassassaa taamatuttaaq Crown Landimut aamma nunamut Land agreementeqarfinnut (Nunamik isumaqatigiissuteqarfimmut) assigiippoq.

AA: Uranimik suliniutinut aamma suliniutinut allanut tunngatillugu ingerlassani assigiinngissutini anginerpaaq suua?

RB: Suliniutinut tamanut assigiimmik ingerlassaqartarpugut. Taamaattorli uranimik suliniutini tamanut ammasunik ilinniagaqartitsineq/ilisimatitsineq (public education) annertunerusumik sammisaqarfigineqassaaq. Assersuutigalugu apeqqutit urani suua? - aamma sumiiffinni allani qanoq iliortoqarpat? Assersuutigalugu suliniutinut allanut tunngatillugu oqariaatsit soorlu radioactiveqartoqarnertut ittut nutaajuipput. Suliniutit ataasiakkaat immikkuullarissuupput, assigiinngissutsinulli naleqqiullugu pissutsinik assigiinnik arlalinnik peqarpoq. Urani aamma oqaluserigutsigu inatsisiliornikkut immikkoortortat immikkuullarissut arlaliupput. Taamaattumik nalinginnarmik inatsisiliornerup qallingnortitamik immikkut inissisimaffeqartoqarpoq.

Kiggavimmi aatsitassarsiornermik suliniut

2008-mi Kiggavimmi uranisionermik aatsitassarsiorfimmu suliniutip akuersissutiginnissaa pillugu AREVA qinnuteqaammik nassiussaqrpoq.

2009-mi marsip qaammataani misissuinissamik qinnuteqaammit 2015-imi maajip qaammataani VVM-imut siunnersuummik itigartitsinissaq pillugu ministerimit aalajangiussinermut ukiut arfinillit sinnerlugit ingerlasimapput. Tamanna pingaarnertut ingerlatseqatigiiffiup Impact'imik (sunniutissanik) nalilersuinerminnut piffissamik sivisuumik atugaqarsimanera takussutissiivigaa. 2009-mi Kiggavimmi suliniummik misissuineq NIRB-ip aallartippaa. Inaarutugalugu tusarniaasoqarneq 2015-imi marsip qaammataani naammassivoq, inaarutaasutullu nalunaarussiaq 2015-imi maajip qaammataani pigineqalerpoq.

2012-2013-imi ilaatigut Japanimi ajutoortoqarnera pissutigalugu uranip akia apparpoq. Kiggavimmi aatsitassarsiornermik suliniummi urani tunisassiani pingaarnersaavoq. Taamaattumik AREVA-p suliniummut piffissarititassatut sinaakkutaasoq allanngortippaa, isumaqarlutik aatsaat 2020-imi imaluunniit kingusinnerusumi tunisassiorsinnaalissallutik. Nunarsuarmi niuffaffimmi akit pitsanngornissaasa tungaannut suliffeqarfiup suliniut kinguartippaa. Taamaattumik ullumik aallartiffissalikkamik piffissami pisussaqrarfimmik suliffeqarfik nalunaaruteqarsinnaanngilaq. Avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuinermit tunngatillugu qularuteqarunnaartoqarunnaarneranik, ullumikkullu teknikkip pitsaanerpaap ukiut 10-20-t qaangiunneranni allaanerullunilu pitsaanerussinnaarneranik tamanna isumaqarpoq. Piffissaliussaq tamanna sivisooq (ullormik aallartiffissaligaanngitsoq) suliniummut siunnersuutip NIRB-imit akuersissutaannginneranut tunngaviuvoq. Assersuutigalugit ullumikkutuulli ukiut tallimat qaangiunnerini tuttunut taakkulu ingerlaartarnerannut tunngavigisatut misissukat ilimanartumik assigunaviannngillat. Assinguvoq aamma teknologii, ingerlaavartumik ineriartortinneqarlunilu allanngoriartortussa.

Kiggavimmi suliniummi VVM-imik nalunaarusiap pingaarnertut ajornartortaqrfigisai:

- Management af tailings (long term) – Tailingsinik isumaginninneq (piffissamut ungasissumut)
- Sulisartunut aamma innuttaasunut isumannaallisaaneq
- Pujoralak
- Yellowcakemik timmisartukkut assartuineq ajutoortoqarsinnaanerillu
- Erngit minguitsoqarfiit annertusiartuaartumik sunniuteqarfiuneri
- Uumasuusunik illersuineq, aamma naatitanik mingutsitsinerit
- Aatsitassarsiorfimmu tunngasutut pissutsit, soorlu: Immakut angallanneq, aqquisinerni angallanneq, aamma kikkunnit tamanit attaveqarneq, tuttut uumasullu allat, suliffeqarnissamut periarfissat.

VVM-imik siunnersuutip imarisaanut NIRB-ip nalilersuineri innersuussinerilu:

- Oqaatsitigut unammillerfissat, aamma nutsikkamik isornartorsiuneq eqqunngitsunik ilisimatitsissutininik malitseqarfiusariaqartunik tunisippat. Uranimik suliniutinut naleqqiullugu oqaatsinik atugaasunik nutserinissaq ajornartorsiutaasimavoq. Oqaatsit soorlu gamma, betamik qinggornerit assingisaatullu ittut.
- Tuttunik uumasunik tunngavigisassanik ilassutininik misissuisoqarnissamik pisariaqartitsineq.
- Aatsitassarsiorfimmi suliffeqalersitsisinnaasunik, taamaalillunilu najukkami suliffeqalersunik amerlaningortunik pilersitsisunik ilinniagaqartitsinikkut iliuserisamik annertunerumik pingaartitsisoqarneq.
- Innuttaasunut inuunissamut pinngortitap tunngaviujuaannarsinnaanera, nerisassanillu pissarsiviunera qulakkeerniarlugu tuttut aalisakkallu sunniivigineqarnerinik nakkutilliinissamik ingerlatsiviliorneq.

NIRB-ip eqikkarlugu inaarutigisamik peqqussutaa:

Inaarutigisatut tusarniaanermi nalunaarusiaq 2015-imi maajip qaammataani pigineqalerpoq. Aalajangersimasumik piffissalersuuteqartoqarsimannginneranik tunngavilersuuteqarluni AREVA-p Kiggavimmi uranisionermik suliniutaata itigartitsissutiginnissaa NIRB-ip innersuussutigaa. Nalunaarusiami aalajangiisutut isornartorsiutigisaq tassaasimavoq suliniummut aallartiffittut ullumik ingerlatseqatigiiffiup aalajangiussaqaarsimannginnera. Aatsitassarsiorfik aallartippat ullumikkut Avatangiisinut nalunaarusiani (VVM-imi) takuneqarsinnaasutut inerniliussat pisoqalisinnaasimanissaannik tamanna isumaqarsinnaavoq.

VVM-imut siunnersuut maannakkut utertinneqarpoq, suliareqqinneqalissallunili suliffeqarfik ineriartortitsinermut piffissalersuutitalimmik nutaamik qinnuteqaateqarpat, aamma aarleqquteqarfiusunut innersuutigisanik paasissutissanik saqqummiussippat, ilaatigut tuttut pillugit tunngaviumik ilassutininik misissuinerinik. Suliniummiippoq sanaartorfiup nalaa ukiunik pingasunik-sisamanik sivilissusilik, ukiuni aqqaneq-marlunni ingerlataqarneq, ukiuni tallimani matusineq, aammalu sulii ukiuni qulini nakkutiginninneq.

AA: Suliniutip isumaliutigeqqinnera nutaamik tusarniaasitsinermik, aamma sunniutinik nutaamik nalilersuinerinik pisariaqartitsissappat?

RB: Aap, nutaamik tusarniaasitsinermik pisariaqartitsissaaq.

AA: AREVA-p ujaasinermit akuersissutaa qanoq sivilissutisumik atuutissava?

RB: Kissaatigunikkut AREVA ujartuinerminnik nangitsisinnaavoq. Kalaallit Nunaannut naleqqiullugu Nunavumi aqqissuussaasoq allaaneruvoq. Ukiulli tallimat iluini akuersissutigisamik aatsitassarsiornermik suliniutip atugarinera aallartissimanngikkaanni nalilersuisoqaqqissaaq.

AA: Sulisorisanut tunngatillugu Nunavumi IBA-mi sunik piunasaqaateqartoqarsinnaava?

RB: Suliniutinut tunngatillugu isertitanut aamma ilorraap tungaanut sunniutinut naleqqiullugu qanoq annertutigisumik sammisaqartoqarnissap nalilersornerani paarlaassisoqarpoq. Suliniutinut angisuunut

tunngatillugu suliniutini minnerusunisulli sulisorisani procenti qaffasitsigissanngilaq. IBA-ni arlalinni najukkani suliffeqarfinnut isumaqatigiissutit sammineqartuupput, najukkamilu sulisorisat atorneri imatorsuaq pingaartinneqaratik. Suliniut suunersoq apeqquataavoq. Mary Riverimi suliniut (savimineq) assut annertuvoq, avataaniillu sulisartoqarnissamik pisariaqartitsilluni. Mary Riverimi najukkamit sulisartut naammattut pissarsiarisinnaanngilagut. Najugaqartuusunit akileraarutit A-t aqqutigalugit Nunavut taamaallaat isertitaqartarpoq. Aatsitassarsiornermik suliffissuaqarfimmi suliffeqarfiit najugaqartuusunut arlalinnut kajungernartuunngillat, taamaattumillu allatut ittumik taarsiivigineqarnissamik/benefitimik isumaqatiginninniuteqartoqartarpoq.

Baker Lakep eqqaani sumiiffimmi najukkami innuttaasut aatsitassarsiorfinnik taakkunanilu sulisarnermik misilittagaqarput. Illoqarfiup avannaani 100 km-inik ungasissusilimmi kuultisiorfittut aatsitassarsiorfik ingerlatarineqarpoq, sulilu ukiuni qulini atugaasinnaalluni. Aatsitassarsiorfimmi sulisartut 200-t missaanniipput, taakkunannga 35 %-it missaat tassaallutik Inuit. Taarsigiittarluni sulisarnerup nassataraa aatsitassarsiorfimmi sulisarneq ilaquttatik pissutigalugit aammalu qangatut inooriaaseq pissutigalugit arlallit tamatuminnnga kajungernartitaqannginnerat. Tamatuma saniatigut Baker Lakemi kiffartuussisarfittut suliffeqarfiit najukkameersut arlallit aatsitassarsiorfimmi suliaqartartuupput.

AA: Avataanit sulisartunik atuisoqartarnermi?

RB: Aatsitassarsiorfinnut mikisunut najukkamit sulisartut 50 %-iunissaat pillugu IBA-mik isumaqatigiissutini piumasaaqatit takuneqartarput, aatsitassarsiorfinnili angisuuni procenti appasinnerusarluni. Taamaattumik taarsiissutitut iliuuserisassat allat, soorlu ilinniartitsinerit aamma sulisartunik pikkorissartitsinikkut piginnaanngorsaanerit isumaqatiginninniutaasarput. Canadami nunanit allamiunik inatsisaasoq oqallisigineqartuuvoq, avataaniillu sulisartoqarneq tassaavoq sammisaq IBA-mi inissinneqarsimasussaq.

AA: Kiggavimmi suliniummi inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut sunik ajornartorsiuteqartoqarsimava?

RB: Baker Lakemi najugallit 2.000-it sinnitsiarsimavaat, taakkunani 90 %-it tassaallutik Inuit. Kiggavimmi suliniummit Baker Lake 80 km-inik ungasissusilimmiippoq. Illoqarfiup avannaatungaani 100 km-inik ungasissusilimmi aatsitassarsiorfimmi kuultisiorfimmi sulisarnermik misilittagalinnik Baker Lakemi sulisartoqareerpoq.

AA: Kuultisiorfimmi qanoq amerlatigisut sulisartuuppat?

RB: Inuit 200-t missaat, sumiiffimmi sulisartunut tunngatillugu sulisartoqarnermi taakku pisassarisaallutik. Najukkamit sulisartut 50 %-iunissaannik anguniagaq tikissimanngilaat. Sapaatit akunneri marluk sulisarluni sapaatillu akunneri marluk sulinngiffeqartarluni taarsigiaalluni sulisoqartarpoq. Ilaqutarisanik qimatsikulaneq kuultisiorfimmi ajornartorsiutaavoq.

AA: Kuannersuarni uranimik piiaanermut aarleqqutigisarput tassaavoq Narsamut qanittumik inissisimaffeqarnera, aammalu tailingsinik toqqorsivinnit aniasoqarsinnaaneranut aarleqquteqarnera. Aatsitassarsiorfiulersussaq illoqarfimmit taamaallaat 7 km-inik ungasissuseqarpoq. Ingerlatseqatigiiffiup ilaatigut tamaani tailingsinut taseq atorniarpaat, tamannalu tamaani aarleqquteqarfiuvoq. Assersuutigalugu tamatuma mingutsitsinnginnissaa qularutigissanngilarput? Sapusiat ajoquteqarfiini taakkunanilu kukkusimasani aniasoqarsinnaavoq. Taamatut pisoqassappat kingunerisassat suussappat?

RB: Uranimik aatsitassarsiorfiit kisiisa pinnagit aatsitassarsiorfinnili tamani ajornartorsiuteqarfiit isumaliutigineqartassapput. Canadami mingutsitsinermut il.il. tunngatillugu ajornartorsiuterpassuit '50-ikkunnit aamma '60-ikkunnit Canadami aatsitassarsiorfitoqqanit pippit, taamanikkut – ullutsinnut pisartunut naleqqiullugu – erseqqissumik akuerisaasinnaangitsunik najoqqutassat atorneqarmata. Ilaatigut British Columbiami (BC-mi) Mount Polleym i aatsitassarsiorfimmi ajornartorsiuteqartoqarsimavoq.

AA: Aatsitassarsiorfiup matusimasap kingornatigut sumiiffiit siunertanut allanut atorsinnaappat?

RB: Canadami aatsitassarsiorfitoqqat ilaanni isumannaatsumik matuneqarsimangitsuni taamaaliortoqarsinnaangilaq. Aatsitassarsiorfinni nutaanerusuni, periutsimik nutaaliaamik najoqqutassanillu malittarisaqarfiusuni taamaaliortoqarsinnaavoq. Aatsitassarsiorfinnut matusimasanut nakkutilliinermik ingerlatarisassanik pilersitsinerit najukkami inuit sumiiffimmit aalisakkanik, tuttnik uumasunillu allanik nerisaqartuarsinnaanerat sammisaraat.

AA: Uranimik aatsitassarsiorfinnut inerteqqutaasup atuukkunnaartinneranut atatillugu innuttaasut uranimik atuinermik isiginninnerisa akerliusutut isumaqarnermit akuersisutut isumaqarnermut allangorsimanera oqaatigineqarpoq. Naaggaarnermit angernermit oqallinneq qanoq issuseqarpa?

RB: Piffissap ilaani assut oqallisipiloortoqarpoq. Taamaattorli NIRB-ip piginnaatitaaffini sammisaraa. Innuttaasut aarleqqutaannik allanik sammisaqarnissaq NIRB-ip piginnaatitaaffiata avataaniippoq. Naalakkersuisut akisussaaffigaat, taakku piginnaatitaanerat siamasinnerugami/allaanerugami.

Peter Tapatai (pilersuisooqataasq)

Videokkut Peter Tapatailu (PT) ataatsimeeqateqarnermit imaqarniliaq, arfininngorneq 13. juni, nal. 14-15.30.

PT Land Claimsimik isumaqatigiissut (NLCA) inissimmalli ujaasisarnermik ukiut 18-it sinnerlugit suliaqartarsimavoq. Inuit ingerlatseqatigiiffii minnerpaamik 51 %-imik Inuit pigissagaat, aammalu Inuit ingerlallugillu siulersussagaat NLCA nassuiaammik imaqarpoq. Najukkami inuiaqatigiit isumaqatigiisummik annertunerpaamik pissarsinissaat kissaatigaa, tassalu aatsitassarsiornermik suliarisani Inuit ingerlatseqatigiiffiisa ilanngussornerisigut.

PT isumaqarpoq avataanit sulisartussarsisarneq iluaqutissartaqartoq, aningaasanik pissarsiniarnermut, aammalu ilisimasani (know-how) pissarsisinnaaniarnermut tunngatillugit. Ukiorpasuarini Canadap kujataanit suliffeqarfinnik qanimut suleqateqartarsimavoq, taakku pinngitsoorsinnaanngisanik immikkut ilisimasaniq siunnersuisarnermillu ilapittuuteqarsimallutik. NLCA-mit iluaqutissarsisimasutut namminersuutigalugu suliffeqarfiutilittut imminut isigivoq, qaqutiguunngitsukkummi pisortat pigisaattut Inuit ingerlatseqatigiiffigisaat suliassinneqarajuttarlutillu iluaqutissarsisarmata. Suliffigisani tamakkiisumik pigisaraa, taannalu najukkamit ingerlatseqatigiiffivittut isigaa. Sulisartunit 90 %-it tassaapput Inuit.

Isumaqarpoq najukkami sumiiffiup avataani nalunaarugaasimasunut ingerlatseqatigiiffinnut minnerpaamik ajunngissusilimmik ingerlataqarsinnaanerminik uppersaateqarsimalluni isumaqarpoq. Ukiut kingulliit tallimat ingerlaneranni ingerlatseqatigiiffiata ilaatigut Baker Lakemit illoqarfiup avannaani 100 km-inik ungasissusilimmiittumut kuultisiorfimmuut biilit usilersortakkat atorlugit assartugassaniq tamanik isumaginnittarsimavoq. Sanaartortoqarnerata nalaani suliassaniq pissarsiniarneq ajornakusoorneruvoq. Suliffeqarfigisaa aatsitassarsiorfiup ingerlatarineqalersimanagerani suliassat isumaginissaannik, imaluunniit ujaasinermut tapersersuutitut suliassaniq sammisaqarneruvoq. Tamanna najukkami ingerlatseqatigiiffimmuut tulluarteruunneq.

PT-p NLCA-mit malitsigisaniq tunngavigisat piimasaqaatillu najoqqutaralugit uranimik piiasaarneq tapersersorpaa.

PT: Uranimik aatsitassarsiorfinnut tunngatillugu arlalinnik paatsooruteqartoqartarpoq.

Isumaqarpoq yellowcakeliarluni aatsitassarsiornermik ingerlataqarnerup aamma kingornatigut atomip nukinganik nukissiorfinnut ikummatissat nukittorsarlugillu sanaartugarinerinik ingerlassap akornanni immikkoortitsisoqarajunngitsoq. Kiggavimmi aatsitassarsiornermik ingerlatseqatigiiffik uranimik aatsitassaq piiassavaa, aammalu yellowcakemut allanngortitissallugu, taannalu sumiiffinni allani suliareqqitassanngorlugu Nunavumit aallarullugu assartorneqassaaq.

PT: Urani oqallisigineqaraangat tassanngaannaq aarleqqutissarpasuit takkussuuttarput. Taamaattumik sumiiffigisassinni suliaqassasutut ingerlatseqatigiiffik najukkami inuiaqatigiinnut attaveqarniarnikkut assut iliuuseqartarnissaa pingaartuuvoq.

Uranimik aatsitassarsiorfiit kikkunnit tamanik annertuumik nakkutigineqartuarput, kukkunerannguarlu suugaluartoq malugineqassaaq, paarlattuanik aatsitassarsiorfiit allat taamaannatik, taakkunani ajutoornerit immikkut ittumik persuarsiuutiginnissannut patsiseqartitsisaratik. Urani aamma oqartussaasoqarfinit sakkortusisamik nakkutigineqartuuvoq.

Taamaattumik uranimik qanoq paaaniarnerminnik isumaliuteqarnerminnik aatsitassarsiorfittut ingerlatseqatigiiffik innuttaasunut takutitaqarnissaannik qaaquneqassasoq Kalaallit Nunaannut siunnersuutigerusuppa. Uagutsinnut AREVA taamaaliortipparput. Taamaalillunissaaq aarleqquteqalersitsiniaasut pakkersimaneqarput. Nammineq isummertoqartariaqarpoq, avataaniillu NGO-nit aarlerisaartinneqartariaqarani. Ilaat aarleqquteqarnerat paasinarpoq, namminerli isumaqarpoq uranimik paaaneq isumannaatsumik illersorneqarsinnaasumillu iliuuseqarnikkut pisinnaasoq.

Najukkami innuttaasut namminneq isummernissaat, aammalu inunnit avataaneersunit aarlerisaarinernit aqunneqannginnissaat avataaneersutut suliffeqarfinnik misilittagaqarnerata isummersippaa. Aammattaarli avataanit suliffeqarfiit, soorlu aatsitassarsiornermik ingerlatseqatigiiffiit namminneq najukkami innuttaasunut attaveqatigiinnissaat pingaartuuvoq.

Suliffiutaa toqqaannartumik uranisiorluni qillerinermik suliani peqataaffeqaanngilaq, ujaasinerlili ilaasunut allanut suliaqartartuulluni. Kiggavimmi suliniummut atatillugu, maannakkut ujaasiffiusumi, ingerlatseqatigiiffia atortussanik qillerissutinillu il.il. assartuisarnermik suliaqartuuvoq.

Canadami uranimut naleqqiullugu arlalinnik aarleqquteqartoqarsimavoq, ingammik siusinnerusukkut aamma NLCA sioqqullugu. Urani pillugu ilisimasat amigaataasimapput. Ukiut ingerlanerini attaveqatigiinneq pitsaanerulersimavoq, sumiiffitsinnilu avataanti ingerlatseqatigiiffiit taamaallaat suliniutinik ingerlassaqarsinnaapput erseqqissumik inooqatigiinnut sianiginnillutik takkukkunik. Sumiiffigisatsinni (Baker Lakemi) innuttaasut Inuit assigiinngitsut pingasuupput, taakkulu isummerfigisassaapput. Avataanit ingerlatseqatigiiffiup suliaqarnissap tulluurtumik pissanera qulakkeerniarlugu Inuit kattuffii aqutigisariaqarpai. Baker Lakemi inuit uranimik aatsitassarsiorfik akuersarneruaat, inuusuttorpasuilli tusarniaasitsinerlut takkutinnngilat. Taakku isornartoqartitsinerupput, kuultisiorfimmili suligamik takkunnissaminnut piffissaqarsimanatik. Taamaattumik innuttaasunik paasisitsiniaanerup ilanngussuinerullu sulissutiginnissaa suli assupilussuaq pisariaqartuuvoq. Isornartorsiuisut aamma akuersaartut tusarniagaanissaat pingaartuuvoq.

PT-p angutit inuusuttut siunissaat pillugu aarleqquteqarnerarpoq. Suliffeqarlutillu siunissamut neriuteqarnikkut imminnik ataqqissutsumik attatarinnissaa pisariaqarpoq. Taamaangippat imigassartornikkut ajornartorsiutit imminortarnerullu annertusiartornera misigisassaassaaq. Angut ataatarlu malitassaapput, nalinginnarmillu inooriaatsimut naleqqiullugu aatsitassarsiorfimmili suliaqarneq allatut inooriaasagaluartoq meeqqat qummut isigisaqartarnissaat pingaartuuvoq. Kuultisiorfimmili suliaqarneq nerisassaqartitsivoq, aammalu ajunngitsorsiasanik soorlu snescooterinik Hondanillu pisiaqarsinnaalersitsilluni. Inuusuttut tamakkulu kuultisiorfimmili sulisimasut tamatigoortutut Kiggavimmi suliniummut iluarinnittuupput. Ilorraallu tungaanoorpoq meeraaqqat ataamittut ikkusullutik oqaraangata, ataata aatsitassarsiorfimmili truckinik ingerlataqartillugu. Assut ilorraap tungaanoortuuvoq, uannullu nuannaartitsivoq.

Inuusuttut suliasaqarnissaat aammalu ilorraap tungaanoortortaannik takusaqarnissaat pingaartuuvoq. Uranisiortoqalerpat inuiaqatigiinni aningaasanik takkuttoqassaaq.

PT Kalaallit Nunaanniissimavoq, aatsitassarsiorfimmili suliffissuaqarfimmili atorfinnik najukkami innuttaasut suliffeqalersinnaalerniarlugit aatsitassalerinermik ilinniarfimmili ilinniagaqartitsillunilu sungiusaanermik iliuuserisaq ajasoorutigalugu.

AA: Ullumikkut aatsitassalerinermik ilinniarfimmeersut arlallit suliffeqanngillat. Najukkami suliffinni Inuit pigisaanni sungiusartoqartarsinnaava?

PT: Kikkut sungiusartutut (praktikkertutut) atorfinitsissinnaaneri NLCA-p inatsilersugaraa. Malittarisassiat tamakku, najukkameersunut salliusinnaatitsisut malillugit kalaallit atorfinitsinneqarsinnaanerat oqaatigisinnaanngilara.

AA: Nunavumi kuultisiorfik uumasunut piniakkanut sunniuteqarsimava?

PT: Baker Lakep eqqaani tutut uumasuni piniakkani kisiartaapput. Sanaartornerup nalaani annertuumik qaartiterisoqarpoq, taamakuli uumasut ajoqusersorpasingilaat. Aqqusinniortoqarpoq, uumasunut tikikkuminarsaasumik, uumasulli ikiliarsimanerinik takussutissaqarpsingilaq.

PT inuttut isumaqarpoq uagut aatsitassarsiorfinnut naleqqiullugu tutunut ajoqusiisinaanerusugut. Tuttummi pisariniarlugit snescooterinik assigisaannillu atugaqarluta nikipallassinnaasarpugut. Tutut nuttartuupput. Aatsitassarsiorfik patsisaanersoq naluara, aatsitassarsiorfiulli eqqaani sumiiffimmi suli tuttoqarpoq. Kiggaviup eqqaani uumasut sumiiffimmit uraneqarfiusumi toqqaannartumik nerisut takusarpagut.

PT: Aatsitassarsiorfiup uumasunut sunniuteqarsimanera pillugu oqaaseqassalluni siusippallaartoq isumaqarpunga. Aatsitassarsiorfik matuppat salinissamut takussutissanillu tamanik piaanissamut annertuumik pilersaaruteqartoqarpoq. Pinngortitamut avatangiisinullu apeqqutinut tunngatillugu aatsitassarsiornermik ingerlatseqatigiiffik assut pimoorussisuuvoq. Aatsitassarsiornermik ingerlatseqatigiiffik iluarinartinniarsarinngilara, taamaallaalliuku nammineq isummersuutikka.

Adam Chamberlain (IBA)

Whitehorse/Yukonimit toqqaannartumik Adam Chamberlainilu videokkut ataatsimeeqateqarneq

Adam Chamberlainilu ataatsimeeqateqarnermit imaqarniliaq, arfininngorneq 13. juni, nal. 15.30-16.30

Torontomi, Ontariomiittumi inatsisilerituut ingerlatseqatigiiffianni Borden Ladner Gervaisimi Adam Chamberlain (AC) piginneqataavoq. Adam IBA-mik isumaqatigiissutit aamma taakkuninnga isumaqatiginninniarnernik annertuumik misilittagaqarpoq. 2015-imi maajip qaammataani Nuummi pisumi ataatsimeersuarnermi Future Greenlandimi Adam peqataasimavoq.

Aatsitassarsiorfinnut nalinginnarnut aamma uranisorfinnut tunngatillugu inatsisiliornerit annertungaatsiartumik assigiipput, ajornartorsiuteqarfiillu taakkuullutik. Taamaattorli inatsisiliornermi immikkut ittutut assigiinngissutit tassaavoq CNSC-p atomip nukissiorfiusumi immikkut ittutut qullersatut oqartussaaffittut pilersinneqarsimanera.

Aatsitassarsiorfinni nalinginnarni aamma uranisorfinni inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut assigiinngissutit tassaavoq uranimut aamma atomip nukinganik nukissiornermut tunngatillugu innuttaasuni immikkut ittumik aarleqquteqartoqarlunilu sianiginnittoqarnera.

Allaat oqartussaasut imatorsuaq aarleqquteqanngikkaluartut qaqutiguunngitsukkut avatangiisini sunniutit assigisaallu pissutigalugit innuttaasut aarleqquteqarajuttuupput. Taamaattumik tamanna aamma politikikkut suliaqarnermi sammisaqarfiuvoq.

AA: Inuit sinniisuuffigisimasatit pillugit oqaluttuaqalaarsinnaavit?

AC: Pingaartumik tasaanersupput Northwest Territoriesimi first nationsit, Ontariumi, ilanngullugit Metif aamma Inuit, kuultisiornermut diamantisiornermillu suliniutinut, kiisalu erngup nukinganik nukissiornermik suliniutinut IBA-mik isumaqatigiissutinut atatillugit.

Nunavumit NIRB-imit itigartitsissutigineqartumut ARIVA-mi suliniummut tunngatillugu marlunnik soqutiginaartunik taasasaqarpoq:

1. Suliniutip uranimut tunngasuunera pissutigalugu aallaqqaataaniilli inuit assut aarleqquteqarput.
2. Siunnersuutip akuersissutiginnissaanik innersuussaqaassannginneq pillugu NIRB-ip aalajangiussinera, tamannali ilutigalugu innersuussutit akuersaartunngorlugu allanngortissinnaaneranik tamakkiisumik itigartitsissuteqarani.

AA: NIRB-ip saqqummiussinerani suliniutip ullormik aallartiffeqannginneranik itigartitsissuteqarneq pingaarnertut tunngaveqartuusoq oqaatigineqarpoq. Ingerlatseqatigiiffik tusarniaanermik ingerlassamik il.il. aqqusaareqqaassaaq. Ingerlassassaq tamanna illit qanoq isigaajuk?

AC: AREVA ingerlatseqatigiiffiuvoq angisooq. Taamaattorli suliniumminnut piffissaliinissaq AREVA-p pikkoriffigisimangilaa. Annertunerusumik tamanna sammisariaqarpaat. Niuffaffimmi pisut pitsanngoqqaartinnagit qinnuteqaqqittariaqannigllat. Taamaattorli ukiumoortumik tunngaveqartillugu Impact Assessmentertik (kingunerisassanik misissueqqissaarinertik) ingerlaavartillugit

nutarsartuariaqarpaat, niuffaffimmi pisut ilorraap tungaanut sammilerpata tamakkiisumik nutarsakkamik qinnuteqaammik tunniussaqaarsinnaaniassagamik.

AA: Uffali ullormut aallartiffissamut il.il. tunngatillugu AREVA erseqqissunik akissuteqaarsinnaassasoq, aammalu erseqqissumik piffissaliussanik saqqummiussisinnaassasoq. Immaqa suliniut NIRB-imit itigartitsissutiginissaa kissaatigigaat.

AC: AREVA-p aatsitassarsiorfimmik maannakkut aallartitsinissaq immaqa piumasarisimassanngilaa, ingerlatseqatigiiffiulli suliniut uninngagallartillugu pigerusuppa.

AC: Nalinginnaasumik piumasaqaateqarfittut IBA-mik isumaqatigiissummi nalinginnarmik imaqartariaqarnerata saniatigut Kuannersuarmi suliniummut atuuttumik IBA pissutsinik makkuninnga aamma sianiginnittariaqarpoq:

1. Qanitatut najukkami inuiaqatigiinnut naleqqiullugu suliat isumannaatsumik ingerlanneqartuunerannik immikkut ittumik nassuiaateqarnissaq.
2. Inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut iluanaarutininik tutsuiginartumik naatsorsuineq.

AA: Uranimik akileraarusiineramik assersuussissutitut misissuineq aallaavigalugu Kuannersuarni suliniummut akileraarutit aamma royaltymut akiliutissat aalajangersorneqarput. Ingerlatseqatigiiffillu oqaloqatigiissutigisaaq assut pingaarutilissuaq alla tassaavoq qanoq annertutigisumik Kalaallit Nunaanni suliarinnittoqassanersoq. Kalaallit Nunaanni suliarinninneq suliffinnik amerlanernik pilersitsissaaq, taamaalillunilu Kalaallit Nunaannut amerlanernik isertitaqartitsissalluni. Taamaattumik suliniutini ataasiakkaani isertitanut/royalty, aammalu suliffiit amerlassusaannut inissisimaffiup akornani oqimaqatigiiffik nassaarisariaqarpoq. Tassaasinnaavoq Nunatta karsiani royaltymut annertunerusumut paarlattuanik Kujataani suliffiit amerlanerit pissarsiarinissaat pitsaanerussasoq.

AC: Ingerlatseqatigiiffiup kisitsisit nalunaarutigisaasa uppernarsarneqarnissaat assut pingaartuuvoq, taamaaliornikkut IBA-mik atsiugaasumi tunngavigisanik ingerlatseqatigiiffiup naapertuutsitsinera nakkutigineqaarsinnaassamat.

AA: Uranisiornermik suliniutini IBA-mik misilittakkatit oqaluttuarilaarsinnaavigit?

AC: Nammineq uranisiornermik suliniummut IBA-mik isumaqatiginninniarsimanngilanga, suliniutini allarpasuarni allani IBA-mik isumaqatiginninniarnit ingerlatarisarsimavakka.

IBA-mik isumaqatigiissutini nalinginnarni aamma uranimut tunngasuni suliaqartarnerup imaritinneqarnera assigiinngissutaanni annersaavoq. Ilaatigut aatsitassarsiorfimmi nalinganut paarlattuanik niuffaffimmi tunisassiap nalinganut tunngasuusinnaavoq (value at market kontra value at the mine). Taamaattumik pissutsip taassuma naatsorsornissaanut sakkussaqaarnissaq pitsaasuvoq.

Assersuutigalugit suliarinninnermik, aamma suliarisap nalinganik, isertitanik suliaqartuusunik IBA-mik isumaqatigiissutinik assigiinngitsunik aamma IBA-mik isumaqatigiissutinik pissutsinut nalinginnarnut tunngasunik isumaqatigiissuteqartoqaarsinnaavoq. Taamaattumik sinaakkutissatut isumaqatigiissusiortoqaarsinnaavoq, tassungalu ilaatitanik IBA-mik isumaqatigiissuteqartoqaarsinnaalluni. Tamanna isumaqatigiissummi pigisarinissaani inatsisilerinikkut ajornartorsiuteqartitsisinnaavoq.

AA: Uranisiornermik aatsitassarsiorluni suliniutini inuiaqatigiit toqqaannartumik piginneqataasariaqarpat?

AC: Naagga, tamanna pisariaqanngilaq, periarfissaavorli. Sumiiffiilli ilaanni sinneqartoorutip ingerlatseqatigiiffiup ilaanik pisiaqarnermut atorneqartoq takusarsimavara.

AA: Canadami IBA-mik qullersarititamik, taassumalu ataani IBA-nik peqartoqarneranut assersuutissaqarpa?

AC: Kuultisiorfimmuut IBA-mik isumaqatigiissutit katersat taamatut aqqissuussimanerat ilisimavara, tassani kuultimut aartsitassat suliarineqarneri immikkut ittumik IBA-mik isumaqatigiissummut immikkoortinneqarsimallutik.

AA: Kalaallit uagutsinnut tunngatillugu tamanna misissortariaqarparput. Aatsitassanut ikummatissanullu inatsinni suliarisaqarneq sapinngisamik annertunerpaamik Kalaallit Nunaanni pissasoq allassimavoq. Kalaallit Nunaanni suliaqarnissaq pillugu piunasaqaammit pinaveeriniarnerup uppersarsarniarnissaanut atugassaqarneranik ingerlatseqatigiiffinnut uppersarsaasinnaanissaq ajornakusoorsinnaavoq. Allatut qinigassatut Kalaallit Nunaanni suliaqarniarnermut pinaveerisumik IBA-mik atsiuisoqarsinnaavoq, tassunga taarsiunneqassalluni nunani allani sanaartornermi sinneqartoorutitut piliarisap ilaani inuiaqatigiit naleqquttumik pissarsiaqassanerat. Assersuutigalugu Kalaallit Nunaanni aallaqqaataaniit suliarineqartussaasimagaluartumit nunani allani suliaqarnermit isertitarisap ilaanik.

AC: Tamakku pillugit nunat tamalaani akileraartarnermi pissutsit isumaqatiginninniutini suliaqarniarneq ajornakusoortissinnaavaat, ajoqutaasinnaasunillu pissarsiviusinnaavoq. IBA-mik isumaqatigiissutit amerlanerpaat pisamut ataasiinnarmut tamarmik sammisuupput, ilanngullugit najukkami innuttaasunut iluaqutissanik siuarsaanissaq, aammattaarlu aatsitassarsiornermik suliniutinut allanut naleqqiullugu imarisamikkut uranimik suliniummum tunngatillugu IBA-mik isumaqatigiissutit imatorsuaq assigiinngissuteqassanngillat.

Aningaasaqarnermik Ineriartortitsinermit aamma Angallannermut Ministeri Monica Ell (Nunavut)

Aningaasaqarnermik Ineriartortitsinermit aamma Angallannermut Ministeri Monica Ell'imik ataatsimeeqateqarneq, Nunavut, 14. juni 2015

Ataaniippoq Monica Ell'ip (ME) oqallisissiaata eqikkarnera, kalaallit aallartitat malitsigisatut apeqqutaat tigulaarinniffigalugit: (Ilanngussani Monica Ell'ip oqalugiaataa innersuussutigineqarpoq).

Aningaasaqarnermik Ineriartortitsinermit aamma Angallannermut Ministeri Monica Ell (ME). Pauloosie Suvega, Ministerimut tullersorti, aamma Chris Scullion, Executive Assistant.

Aallartitat Vittus Qujaukitsup (VQ-p) ilisaritippai, aammalu Kalaallit Nunaanni uranisornerup, aamma inatsisilerinermik suliat killiffiinut tamanik takussutissiilluni.

ME'p sinniisuutitani ilisaritippai, aammalu nunap ataanut piginnaatitsissummik pisinnaatitaaffinnillu tigusinissamut tunngatillugu naalagaaffeqatigiinni naalakkersuisunik isumaqatiginninniarnit killiffii oqaluttuaralugit. Nunavumi naalakkersuisut aatsitassarsiornermik suliassa qarfiusup ineriartortinnissaa tapersorsorpaat, tamanna isumannaatsumik tutsuiginartumillu pisinnaassapat.

ME'p Land Claims Agreement (NLCA) aamma aatsitassarsiorfiliornissamut akuersissuteqartoqannginnerani piomasaaqatit naapertuutsitassat pillugit ilisimatitsivoq. NIRB-ip ingerlatseqatigiiffiup qinnuteqaataata akuersissutigissannginneranik aalajangiussinera pillugu ME oqaluttuarpoq, tassani pingaarnerutillugu suliniutip aallartisarnissaanut aalajangersimasumik piffissalersuummik atortussiani ilisimatitsisoqarsimanginnerani pissutaatinneqarluni.

Ingerlatseqatigiiffik uranimut niuffaffimmi akit appassisuuneri pissutigalugit suliniutip ineriartortinnissaanut piffissalersuummik aalajangiussaqaarsimangilaq. Qinnuteqaat nutarsagaq Nunavumi naalakkersuisut akuersaarlugu utaqqimaassavaat.

Nunavut aamma Kalaallit Nunaata akornanni IMO isumaqatigiissutaasoq **ME'p** oqaaseqarfigaa.

Nunat taakku marluk akornanni aatsitassanik atuinermut suliassa qarfimmi assigiissuterpassuit **VQ'p** erseqqissaavigai, taakku suliassa qarfiusumi annertusisamik suleqatigiinnissamut tunngavissiisuunerarlugit.

JJ-ip Canadami aallartitat manna tikillugu ataatsimeeqateqartarsimaneri pillugit ilisimatitsivoq. Nunavut aamma Kalaallit Nunaata akornanni aalajangersimasumik attaveqarnissamik pisariaqartitsineq oqaatigaa, kiffartuussinermillu isumaqatigiissummik tunngaveqartumik aqutip aallartitarinissaata periarfissaqartariaqarnera isummerfigalugu. Tassani suleqatigiinnerup ineriartortinnissaata sallinngortinniarnissaa pillugu apeqqut ippoq. Ukiut sisamakkaarlugit ICC-eertoqartillugu taamaallaat naapittarneq naammaginaruunngilaq. Kalaallit Nunaata aamma Nunavut akornanni suleqatigiiffiusinnaasorpasuaqarmat pingaarnersuisoqannginnera tassani pineqarpoq. Assersuutitut taavai Kalaallit Nunaannut immap naqqatigut kabeli, annertuupilussuarmik atunngisamik piginnaaneqartuullunilu Nunavut kabelimut attavilerneratigut periarfissarpasualik, illua'tungeriinnut tamanut iluaqutaasussaasunik.

KB'p oqaatigaa Kommune Kujallermi kommunalbestyrelsimi IA uranimik atuinissamut akkerliunerusoq, pissutigalugit avatangiisinut aarleqquteqarneq, aammalu aatsitassarsiorfissatut pilersaarutaasoq Narsap illoqarfianut qanittumik inissisimaneqassammat.

ME'p avatangiisini isumannaallisaanermik il.il. pillugit apeqqutinik tamanik qulaajaaniarluni ukiorpassuit ingerlaneranni ingerlassarisimasat oqaluttuarai. Innuttaasulli isumaat iluarinninnerulerluni allangorsimagaluartoq uranimik allanillu aatsitassanik piiaanermik apeqqut sulii oqallissutaavoq. Najukkami inuiaqatigiinni kuultisiorfiup ilorraap tungaanut aningaasaqarnikkut sunniutaasimasut Baker Lakemi erseqqissumik takuneqarsinnaasimapput. Aamma ingerlatseqatigiiffiit politikkiat allangorsimavoq, siullermik pingaarnermillu najukkani inuiaqatigiinnik suleqatigiinnissaq pillugu ingerlatseqatigiiffiit suliaqarfignullugu oqaloqateqalermata, aammali najukkaneersunik sungiusaallutillu atorfinitsitsisarnerit tungaasigut. Sulisorisani piginnaasanik kivitsisuusimavoq, nassataralugu Nunavut iluanni, aammattaarli avataani Inunnut suliffinnut periarfissanik nutaanik pilersitsineq.

Aammattaq uranisiornermik paasisaqarluarnerulernermik nassataqarsimavoq, aammalu ilisimasakinnermik tunngaveqartumik siamasissumik annertussulittut qulartoqarnerup ilarujussuanik piiaasimalluni. Nunavumi naalakkersuisut aatsitassarsiornermut periusissamik, aamma uranimik ilaqartumik oqaasertalersorlugulu akuersissutigisimavaat. Uranimik piiaaneq Nunavumi suliffissanik pilersitsillunilu inuussutissarsiorfiusunut aningaasaqarnikkut periarfissiissaaq, tamannalu ilutigalugu avatangiisit aamma pinngortitap illersornissaat qulakkeerneqassalluni.

Maannakkut naalakkersuisut oqaaseqaatitik innersuussutitillu imatut ataqatigiississimavaat siusinnerusumut paarlattuanik isumaqatigiilluni oqaaseqartalerlutik, taamani ministereqarfiit assigiingitsut assersuutigalugu NIRB-imut, Nunavut Waterboardimut aamma oqartussaaffeqarfinnut allanut namminneq kiffaanngissuseqarlutik, ataqatigiissaagaangitsunik immaqalu paarlangasunik oqaaseqaateqartarsimammata.

Aatsitassanik piiaanermit isertitat NTI-mut tuttarput, Nunavumi naalakkersuisunut tuttaratik. Aaqqiissut tamanna nunap suussutsinut assigiingitsunut agguataarneranut, aammalu Land Claims Agreementimut atsiorneqartumut aallaaveqartuuvoq. Naalakkersuisut royaltymik pineq ajorput, akileraarutigullu isertitat annikitsuinnaat taamaallaat pisarlugit, paarlattuanilli attaveqarfiit allallu pitsanngorsakkat ilusaannik inuiaqatigiinnut tunngasunik iluaqutissanik pissarsisoqartarpoq.

Royalty pillugu isumaqatigiissutit LCA-mik tunngaveqarput, tassani ingerlatseqatigiiffiup aamma NTI-p akornanni IBA-mik isumaqatigiissuteqarneq naalakkersuisut peqataaffiginngisaannik pisarluni. Naalakkersuisut siunissami ilanngunneqarusupput, isumaqatigiissutini taakkunani peqataasuulerluni. Ullumikkut innersuussutit taamaallaat saqqummiunneqarsinnaapput, naak IBA inuiaqatigiinni suliaasaqarfippassuarni sunniuteqaraluartoq. LCA-mik allangortitsineq Nunavumi naalakkersuisut, naalagaaffeqatigiinni naalakkersuisut aamma NTI-p akornanni isumaqatigiissuteqarnermik pisariaqartitsissaaq.

Ingerlatseqatigiiffinnut akileraartitsineq Nunavumi appasissuuvoq, Nunavumilu naalakkersuisut ingerlatseqatigiiffinnit akileraarutinit pissarsiaat taamaallaat 2 %-it missaanniippoq. Ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutini annertunerpaartat naalagaaffeqatigiinni naalakkersuisut pisarpaat. Sulisunik Canadap kujataani najugalinnik akileraartitsisarneq aamma ajornartorsiutit ilagaat. Akileraartitsisarnerup aamma

akileraartitsinissamik pisinnaatitaaffimmik allannguinnissaq pillugu isumaqatiginninniarnert arlallit katitikkallu amerlasuut utaqqippit, taamaattumillu allannguuteqartoqarnissaanik naatsorsuuteqalersinnaanermut ukiorpassuit ingerlaqqaarsinnaapput.

Canadian Nuclear Safety Commission (CNSC)

Canadian Nuclear Safety Commissionimik (CNSC-mik) kattuffiup Ottawami qullerswaqarfiani ataatsimeeqateqarneq, ataasinngorneq 15. juni 2015

Ataaniipput CNSC'p saqqummiussinerisa eqikkarneri, kalaallit aallartitaannit malitsigisitatut apeqqutit ilaannik ilalersorlugit: (Ilanngussani CNSC'p Powerpointikkut saqqummiussaata innersuutigineqarput).

Canadian Nuclear Safety Commission (CNSC) tassaavoq Canadami naalagaaffeqatigiinni oqartussaasoqarfik, atomip nukinganut aamma atomimik atorussianut tunngatillugu apeqqutini tamani inatsisiliortuullunilu nakkutilliinermik isumaginnittuusoq. CNSC-på Canadami innuttaasunik avatangiisinillu peqqissutsimut, suliffimmi avatangiisinut avatangiisinullu tunngatillugu isumannaariniarluni suliassanik isumaginnittarpoq. Aammattaaq atomip nukinga taamaallaat sorsunnerunngitsumik siunertanut atornissaa qulakkeerniarlugu Canadap nunat tamalaani pisussaaffiisa naapertuutsinnissaanik Canadami Nunanut allanut Ministereqarfik suleqatigalugu CNSC isumaginnippoq. CNSC-p piginnaatitaanera Atomic Energy Control Actimit tunniunneqarpoq.

Uranisiorluni aatsitassarsiorfinnut, taakkunungalu atasutut sanarfiortorfinnut tunngatillugu oqartussaasutut suliassat CNSC-p akisussaaffeqarfiata ilagai. Uranimut atasutut sorsussinnaanermut soqutiginniffik pissutigalugu Canadami uranisiorfiit, aatsitassarsiorfinnut allanut paarlattuanik naalagaaffeqatigiinnit inatsisiliornermut aamma naalagaaffeqatigiinnit oqartussaananermik ingerlassaqarnermut najoqqutassaqaartitaapput.

CNSC tassaavoq avammut tunisinermut/nunamut eqqussuinermit atatillugu avatangiisit, peqqissutsip, suliffinni avatangiisit aamma isumannaallisaanerup iluani ataatsimoortitatut akulerussuutsitatut oqartussaaffigisatut ingerlanneqartutut inatsisiliortutut, nakkutilliisuusutut aamma akuersissutinik tunniussisartuusutut oqartussaasoqarfik.

Canadami uranisiorfiit, sequtserisarfiit, uranimullu suliarinneqqaarnermut atorussiat tamarmik CNSC-mit inatsisilersugaallutillu akuersissuteqarfiupput.

Canadian Nuclear Safety Commission inatsisitigut ataatsimiititaliatut attaveqartuusutut pilersinneqarpoq. Ataatsimiititaliami ilaasortat sulinerminni arlaannut attuumasuussanngillat. Ilaasortatut suliaqarneq piffissaq tamaat suliffiunngilaq. CNSC-mi sulisuusut ilisimatusarnermik tunngaveqarlutik ataatsimiititaliamut sullissipput. Ataatsimiititaliami tusarniaaneq qaammammut ataasiartumik missiliorlugu pisarpoq. Tamatuma saniatigut ataatsimiititaliami ukiumoortumik saqqummiussineq ingerlanneqartarpoq. Aalajangiussinerit inaarutaasuupput, allanngortinneqarsinnaanatillu, taamaallaat naalagaaffeqatigiit eqqartuussiviatigut suliamik eqqartuussisutigisassaq aqutigalugu taamaaliortoqarsinnaalluni.

Ataatsimiititaliamut suliassanik saqqummiussineq sioqqullugu saaffiginnittarnernut tusarniaasarnernullu aalajangersimasumik ingerlattagaq malillugu tusarniaanermut atorussiat sioqqutsitumik tamanut saqqummiunneqarsimassapput. Ilisimatinneqarlutillu paasisimasalimmik tunngaveqarluni suliniummut nunap inoqqaavisa isummersinnaanissaat qulakkeerniarlugu tusarniaanermut atorussanik misissuinermik ikiuussinnaasunik immikkut ilisimasallit sulisussarsiarinissaannut aningaasanik tapiissuteqartoqartarpoq. Aatsitassarsiornermik suliffissaqarfik aamma aatsitassarsiornermik suliniutip piareersarneranniilli najukkani innuttaasunik suliffeqartinniarlugillu ilanngussorniarnissaannut nalinginnarmik pisussaaffeqartuuvoq.

Canadami uranisorfimmik ammaasoqassagaanni aamma naalagaaffiit ilaanni naalakkersuisut tungaanniit akuersissummik pissarsiaqarnissaq pisariaqartinneqarpoq.

Ataatsimiinnermi CNSC ukuninnga sinniisuutitaqarpoq:

- Ramzi Jammal (RJ), Executive Vice-President and Chief Regulatory Operations Officer
- Clare Cattrysse (CC), Director, Policy, Aboriginal and International Relations
- Jean LeClair (JL), Director, Uranium Mining and Milling
- Karine Glenn (KG), Director, Wastes and Decommissioning
- Julie Mecke (JM), Senior Project Officer, Wastes and Decommissioning
- Patrick Burton (PB), Senior Safeguards Advisor
- Claire Pike (CP), Senior Advisor, Nuclear Non-Proliferation
- Heather Waterman (HW), International Safeguards
- David McLellan (DM), Policy, Aboriginal and International Relations
- Steffani MacDonald (SM), Policy, Aboriginal and International Relations
- Tom Calvert (TC), National Resources

VQ: Uranimut tunngatillugu maannakkut Kalaallit Nunaata inissisimaffia pillugu oqaluttuarpoq.

RJ: CNSC-p misilittagai tunngavigalugit uranisiorneq Kalaallit Nunaanni innuttaasut ilaannit assut akerliuffigineqarnissaa naatsorsuutigisariaqarpoq, aammalu uranisiorneq aamma atomip nukinganik nukissiorfeqarneq pillugit paasissutissat oqaluserineqarlutillu paatsoortitsiniutaassanerat naatsorsuutigisariaqarluni. Isornartorsiuneq annertuumik misigissutsinik isummanillu paasissutissanik ilisimatusarnermillu akuersaanngitsunik tunngaveqassaaq, taamaalillunilu innuttaasuni nalorninermik pilersitseqataassalluni.

1950-ikkunni '60-ikkunnilu teknologiimut naleqqiullugu ullumikkut teknologii isumannaallisaanerlu allaanerulluinnarpoq. Ullumikkut NGO't allallut aarlerisaarutiginiagaasa ilarpassui ukiorpassuit qanga ('50-ikkut-'60-ikkut) uranimik piiasarnermi qanoq iliuseqartarnermut takussutissaaneruserput, ullumikkullu Canadami periusissamut akuerineqarnavianngitsumut assersuutaapput.

Kalaallit Nunaanni naalakkersuisut aamma oqartussaasut isummanik misigissutsinut tunngavilinnik tunngaveqartunik uranisiornermut akerliusunit assut kimigiiserfigineqarnissartik naatsorsuutigisariaqarpaat, innuttaasullu paasissutissanik ilisimatusarnermik tunngaveqartunik akerliusunik misigissutsinik aalassatsitsiniutinik aarlerisaarissutitut oqaluttuarpassuarnik innuttaasut saqqummiussivigineqassapput. Taamaattumik paasissutissat pillugit innuttaasunu tpaasisitsiniaaneq oqartussaasunut pingaarutiliuvoq., innuttaasunilli ilisimasanik atorsinnaasunik ilisimatusarnikkut paasissutissat ingerlateqqinniutigineri ajornakusoorsinnaasarpoq.

TC: Uranimik aatsitassarsiorfintut amerlasuut akerliupput, tamatigoortumik atomip nukinganik akerliuffigamikku. Allat aatsitassarsiorneq tamatigoortumik akerlerigamikkut uranimik aatsitassarsiorfiit akerleraat. Arlalippassuilli aamma atomip nukissiortoqarfik akerleraat, pissutigalugu ikummatissat atorsimasat toqqortarinissaanut inaarutigisamik iluarsisummik nassaartoqarsimangitsoq isumaqaramik.

JL: Canadami uranimik aatsitassarsiorfimmik suliffissuaqarfiup killiffigisaanik ilisimatitsivoq. Urani nunarsuarmi tamarmi aatsitassani siammarsimasupilussuit ilagaat, nalinginnaasumilli

pitsaassusikitsuaqqanik peqarfinni nassaassaasarluni. Uranimik aatsitassarsiorfinni unammillerfiit aatsitassarsiorfinnut allanut tamanut assingusupilussuupput, soorlu kuultisiorfinnut. Maannakkut Canadami uranimik aatsitassarsiorfinnik suliaqarfiusunik tallimanik peqarpoq, tamarmik Saskatchewanip avannaaniittunik, tamaani nunarsuarmi pitsaassutsit qaffasinnerpaat 20 %-it tikillugit annertussusillit pigisarineqarlutik. Ukiunut qulikkaanut paaanissamut akuersissutinik tunniussisoqartarpoq. Atuukkunnaarnerani ingerlatsinermik aamma avatangiisinik sunniutinik nalilersuisoqartarpoq (Review). Ukiut tallimakkaarlugit avatangiisinut killiffimmik nalunaarusiortoqartassaaq. Ukiuni tallimangortuni nalunaarusiaq avatangiisini periuseq pitsaanerpaaq pillugu ilisimasanik nutaanik ilanngussissaaq, aammalu misissuinitoqqat sulit atuussinnaanersut nalilersussallugit. CNSC ukiuni tallimangortuni nalunaarusiamut atatillugu ukiunut tallimanut tulliuuttunut siunnersuuteqarnissamut aammalu nutaanik piumasaqaatinik naapertuutsinneqartussanik saqqummiussisinnaavoq.

Quebecimi uranimik ujaasinermik suliniut siuarsimasupilussuaq ippoq. Suliniutip atuilernermit ikaarsaariartinnissaanut CNSC-mit akuerineqarpoq. Taamaattorli atuinissamut akuersissutip nalunaarutigenera naalagaaffiusumi naalakkersuisunit itigartitsissutaasimavoq. Pineqartoq tassaavoq erseqqissumik politikkikkut tunngaveqartutut aalajangiussineq. Maannakkut aalajangiussineq eqqartuussivitsigut ingerlatseqatigiiffimmit atorunnaarsinniarsarineqarpoq. Suliniutip najukkami inuiaqatigiit assut avissaartuutsippai, tamannalu NGO'nit avatangiisinillu illersuiniaqatigiinnit assut sukataartunik nukittorsarneqarpoq, taakku meeqqanik illoqianik assilialersuillutik aarlerisaarinermik ingerlassaqarsimallutik. Saskatchewanimi pisutsit killup tungaanik isikkoqarpoq, tamaani uranisiornermut akuersaarnerusoqarluni. Saskatchewanimi najukkami naalakkersuisut naapikkussigit Kalaallit Nunaannit aallartitat paasisaqarfigissavarsi.

Canadami uranisiorfittut aatsitassarsiorfiup ammarneqarnera naalagaaffiusumi naalakkersuisunit aamma naalagaaffeqatigiiffimmi oqartussaasunit akuersissuteqarnissamik pisariaqartitsivoq. Oqartussaasoqarfinni taakkunani marlunni akuersissuteqarnissaq nalinginnarmik ataatsikkut qinnuteqaatigineqartarpoq. Quebecimi uranisiornermik suliniummi naalagaaffiusumi naalakkersuisut akuersissummik tunisinngillat.

AA: Quebecimi suliniutip itigartinnissaanut tunngavissiissutitut innuttaasunik ilanngussuisimannginneq ilaava?

CNSC: Malittarisassani piumasaqaataasunit avatangiisini misissuinerit annertunerujussuusimapput, tusarniaanerulli nalaani Quebecimi suliniummi misigissuserpassuit ilaapput. Suliniummut isumaqataasorpasuit NGO'nit akerliunerujussuaq pinngortitaq pissutigalugu suliniut illersorniarlugu sassartiternissartik qungugaat.

AA: Illoqarfimmut qanittumut uranisiorluni aatsitassarsiorfimmik Canadami akuersissummik tunisinissamut periarfissaqarpa?

CNSC: Canadami uranisiorluni aatsitassarsiorfiit avinngarusimasumiikkajupput. Sumiiffinnut najugaqarfiusunut qanittumi inissisimaffik imminermi ajornartorsiutaasariaqanngilaq. Pisunili ataasiakkaani tamani aatsitassarsiornermik suliniummik tassannga piviusumik avatangiisinut isumannaallisaanermullu tunngasumik tamakkiisititut nalilersuineq tunngavigalugu aalajangiisoqartariaqartassaaq. Atuinissamik suliat aallartisarnissaanut akuersissummik nalunaaruteqartoqannginnerani tailingsinut, ujaqqanut qasertunut (waste rock), imermut, silaannarmut

aniasunut apeqquit, suut tamarmik tamakkiisillugit nalilersorneqassapput, aamma ataatsimoortunngorlugit inatsililersorneqassapput.

Illoqarfimmit 5 km-inik ungasissuseqarnek imminermini immikkut ittutut ajornartorsiuteqarfiussasutut nalilersugaanngilaq, tassalu sunik pisariaqartitanik suliaqartoqassappat, aammalu periutsumik pitsaasumik malittarisassianillu malittarinntoqassappat. Maannakkut Quebecimi suliniummit assingusumik ajornartorsiuteqarfik ilisimaneqarpoq. Ungasissuseq 5 km-imik annertussusilik imminermini immikkut ittumik aarleqquteqarfiusariaqanngilaq. Kisianni soorunami pisuni tamani piviusunik misissuisoqassaaq. Assersuutigalugu radonimik aniasoqarnerani sunniuteqarfittut sumiiffiusoq kajallaaffiup annikitsup iluaniissaaq.

CNSC nakkutillisarpoq, aamma misissuillunilu aalajangiussaqaarsinnaasarluni, ilanngullugit innersuussutinik tunniussaqaarsinnaalluni, peqqussutinik aalajangiussisinnaalluni, aamma eqqartuussivinni ingerlatsisisinnaalluni. Uranisiorluni aatsitassarsiorfinni misissuinerit nalinginnarmik ullut pingasut ingerlaneranni pisarput.

CNSC isumannaallisaanerup, peqqissutsip aamma avatangiisit suliassaqaarfigisaanni (HSE) immikkut ilisimasalinnik nammineq teknikip tungaatigut immikkoortortaqaarfeqarpoq. CNSC 800 missaannik sulisoqarpoq. Nunani allani allatut ilusilersuisimaneq takuneqaarsinnaasarpoq, taakkunani teknikki aamma nakkutillisarneq oqartussaaffimmi immikkoortitami inissineqaarsimasarlutik. CNSC aamma nakkutilliiartortartut aatsitassarsiorfik naammaginantinnikkunukku matusinnaavaat.

Canadami uranisiorluni aatsitassarsiorfinni sulitilluni ajutoornerit akulikissusiat Canadami nalinginnartut aatsitassarsiorfinnut naleqqiullugit annikinneruvoq. Ilaatigut suliassaqaarfiup taassuma oqartussaasoqarfinnit marlunnit inatsililersugaanerannik patsiseqarpoq, taamaattumillu inernerisaq CNSC-mut tupigisassaangilaq. Taamaattumik innuttaasunut nalinginnarnut tunngatillugu uranisiorluni aatsitassarsiorfinni sulisartunut annertusisamik peqqissutsikkut aarleqqutaasussamik takunnittoqanngilaq.

CNSC aatsitassarsiorfinni silaannaap pitsaassusaa pillugu piumasaqaateqarlutik sulisartut qinngornernut illersorneqarnissaannut piumasaqaateqarpoq. Canadami uranisiorluni aatsitassarsiorfinni radiumeqarnek aatsitassarsiorfinnut nalinginnarnut amerlasuunut naleqqiullugu apparinnerungajuppoq, ajornartorsiummik iluarsiinarneq aatsitassarsiorfinnut allanut naleqqiullugu uranisiorluni aatsitassarsiorfinni sammineqarnerusarnera pissutaalluni.

AA: CNSC-p aamma tailingsit inatsililersugari?

CNSC: Aap, aamma pissutsit allarpasuit. CNSC naalagaaffiusumi naalakkersuisut peqatigalugit avatangiisinut tunngasunik misissuinerit ingerlattarpai, naak pingaarnertut isigalugu urani CNSC-mit isumagineqartutut naalagaaffeqatigiinni suliassarineqaraluartoq.

Avatangiisinut, geologiskimut teknikkimullu misissuinerit tamarmik CNSC-mit suliarineqareerpata ataatsimiititaliarpiaq ilannguttarpoq, tassani nalilersuinerminnik saqqummiussisallutik, kingornatigut inaarutaasussamik tamanut ammasumik tusarniaasoqarluni. CNSC parlamentimut aamma immikkut ittumut parlamentimi ataatsimiititaliamut nalunaarusiortarpoq, ukiumut ataasiarlutik (sep/okt) CNSC-mit killiffimmik saqqummiussiffiqeqartartunut.

CNSC-mi sulisut tusarniaanerni peqataasarput, suliniutit ataasiakkaat ilisaritillugillu nalilersuinernik saqqummiussisarlutik, soorlulusooq suliffissuaqarfiup ataatsimiititaliamik suliarisaminnik saqqummiussisinnaallutik. Tamakku kikkunntut tamanut ammasuni ataatsimiinnerni pisarput. Qaammatit ataasiakkaat missaanni tusarniaanerit ingerlanneqartarput.

CNSC: Tusarniaanernut ingerlassassaateqarpugut. Tusarniaanerit sioqqullugit allagaatit ullut 60-it sioqqullugit saqqummiunneqassapput. Tusarniaanerni peqataaniaraanni imminut nalunaarsortittoqassaaq. Avatangiisit pillugit kattuffiit Greenpeacetut ittut, allat tamaasa assigalugit, tusarniaanerni peqataasinnaapput suliarisartiluu saqqummiussinnaallugu, ataatsimiititaliallu sulisorisat suut piviusuuneri suullu piviusuunnginnerit oqaaseqarfigeqqusunnaavai. Allagaatit saqqummiunnissaannut ullunik 30-nik piffissaliisoqartarpoq, tusarniaanerulli nalaanik nutaanik saqqummiussisoqassappat tamanna itigartinneqarneq ajorpoq. Tamanna pigajuttarpoq.

Immikkut ittumik aaqqiisummik peqarpoq "Participant Funding programme", tassuuna tusarniaanerni peqataanissamut najukkami kattuffinnut soqutiginnittunullu allanut aningaasatigut tapiissuteqartoqarluni. Ingerlassaq kiffaangissuseqartutut ataatsimiititaliamit aqunneqarpoq, taakku kikkut tapiiffiqineqarnissaannik toqqartuisarlutik. Aammattaaq ataatsimiinnissanut angalanermullu aningaasartuutinut il.il. aningaasanik qinnuteqartoqarsinnaavoq.

CNSC-p aamma innuttaasunik naapitsiniarluni ataasiakkaanik ataatsimeeqateqartarnernik taaneqartartoq ingerlattarpaa, ilanngullugu suliassaqarfimmi inatsisaasunik malittarisassianillu pitsanngorsaasinnaasunik pissutsinik siunnersuutinillu oqallitarneq.

AA: Suliassaqarfimmi canadamiut inatsisilersuinerat IAEA-mit piumasaqaatinut innersuussutinullu tunngatillugu iluarsaanneqarsimava?

CNSC: Canadami oqartussaaffinni aamma uranisiarluni aatsitassarsiornermik suliffissuaqarfimmi katersarisimasanik isumannaatsumik aatsitassarsiornermik ingerlassaqarneq pillugu annertuupilussuarmik misillitagaqarneq tunngavigalugu Canada annertuupilussuarmik IAEA-p uranisiarluni aatsitassarsiorfinnut ilitsersuutaanik suliaqarnermi ilapittuuteqarsimavoq. Nunat tamalaat najoqqutassaannik qinngornernut illersuuteqarnermut malittarisassiat aamma piumasaqaatit tunngaveqarput, ilanngullugit IAEA-mi najoqqutarisat aamma ilitsersuutaasut.

AA: Qaaguukkut inuiaqatigiinni piujuartitsineq pillugu nalilersuisoqartarpa (VSB)?

CNSC: CNSC-p suliassaata ilaginngilaa, naalagaaffiusumili naalakkersuisunit isumagineqartarpoq, aammattaarlu oqartussaasutut piginnaatitaaffiannut ilaavoq. VSB-mik ingerlassaq CNSC-mi akuersissutissiinermik ingerlassap aallartinnera sioqqullugu aallartinneqartarpoq. Qinnuteqaatinik nalilersuinernut (Review) atatillugu CNSC taamaallaat ilanngunneqartarpoq, CNSC tusarniaanerni kikkut tamarmik isummaminnik anitsisinnaanerannik nakkutilliissalluni. Tamakku saniatigut CNSC kingornatigut piumasaqaataasunik akuersissummik piginnittuusup naapertuutsitsineranik isumannaarinermik isumaginissaaq.

Inuiaqatigiinni aningaasaqarnermut apeqqutit politikernit isummerfigisassaapput, aammalu provinsini ataasiakkaani "Land Claims Agreements"-it assigiinngitsut imarisaannit assut aalajangerneqartarlutik. CNSC

taamaallaat aalajangiussinerit piviusutut paasissutissanik ilisimatusarnermillu tunngaveqartunik suliaqaannartuuvoq.

CNSC: IAEA-mi eqqakkanut isumaqatigiisummut tunngatillugu CNSC-p suliaasai pillugit oqaluttuarinnippoq. CNSC nunami namminermit uranisiornermut inatsisiliortuusutut IAEA-mut tunngatillugu ataqatigiissaarisussaataaavoq, isumaqatigiissullu malillugu IAEA-mut nalunaarusiornissaq piareersarlugulu isumagisarlugu. IAEA-mut nalunaarusiaq tassaavoq aamma piviusutigut isumaqatigiisummi pisussaaffigisat pimooruttuunerinik nunat tamalaani inuiaqatigiinnut takussutissiinermut sakku pingaarutilik. Tailingsit aamma ujaqqat qasertut (waste rock) isumaqatigiisummut ilaapput, soorlulusooq isumaqatigiisummut tapiliutikkut (annex) uranisiorluni aatsitassarsiorfiit matusimasat ilanngunneqarsimallutik. Ilaatigut IAEA-mi inatsisilianik qanoq malittarinninnerminik Canada nassuiaateqassaaq, nalunaarusiornermillu suliarisaaq imminnerminik nakkutilliinermik ilusiliatut ippoq (pier review / self assessment). Nalunaarusiortarnerup aamma Canadap IAEA-mi ilaasortaanerata innuttaasut aamma toqqissisimanerulersippai. Nalunaarusiat CNSC-p nittartagaaniipput. Kalaallit Nunaata siullermik nalunaarusiornerani CNSC ikiuerusuppoq.

CP: Tunisassiat atortussiallu atomip nukinganut tunngatillugu marloqiusamik atuisarnermik (nuclear related dual use) avammut tunisinermik nakkutilliinermut tunngatillugu Canadami periusaasartoq pillugu oqaluttuarinnippoq. CNSC-mit tamanik takusassaqaarnissamut nakkutigineqaarnissamullu sakkutooqarfeqarfik ilaatinneqaangilaq.

Siammaatiterinnginnissamik isumaqatigiisummi (Non-Proliferation Treaty / NPT) ilaasortanut, taamaattorli India pinnagu Canada uranimik taamaallaat avammut tunisartuuvoq. Indiamut uranimik avammut tunisineq, Canadamt atomitalittut atortussiat IAEA-p nakkutigisaatut Safe Guardimik aqqissuussamit attuumassuseqarfiusumi ingerlatsivimmi atugaanissaanut tunngasumit immikkut ittumik suleqatigiinnissamik isumaqatigiisummit inatsisilersugaavoq (Addition Protocol NCA).

AA: CNSC-mi oqartussaasut suliaqarneranni aningaasartuutit qanoq annertutigisut atuisunit akiligaasarpat?

CNSC: Suliffissuaqarfiup iluani akuersisummik pigisaqartut oqartussaasut suliaqarnerannut akitsuut akilertarpaat, napparsimmaviilli (aamma sakkunik radioaktiviisunik atuisartut) akiliineq ajorlutik. Anignaasartuutini 70 %-it atuisartut akilertarpaat, 30 %-it aningaasaliissutitigut matussusigaasarlutik. Ukiumut naalakkersuisut akuersisutit 1800-t missaat tunniuttarpaat.

Canadian Nuclear Association (CNA)

Canadami atomimik suliffissuaqarfimmut soqutigisaqatigiit kattuffiannik Canadian Nuclear Associationimik (CNA) ataatsimeeqateqarneq.

CNA ataatsimiinnermi Director of Policy and Researchimi John Stewartimit, suleqatigisanillu arlalinnit sinniisuuffigineqarpoq.

CNA: Kattuffik ingerlatseqatigiiffinit ilaasortaasunit tapersorsorneqarpoq, aamma kattuffiup ingerlannerata matussusernissaanut atugaasunik akiligassamik akiliisarput. CAN tassaavoq uranisorlutik ingerlatseqatigiiffinnut suliaqartutut soqutigisaqatigiit kattuffiat, taamaattumillu CAN-mut ilaasortat kiffartuunnerat pingaartuuvoq.

CNA ingerlatseqatigiiffiit sinnerlugit naalagaaffeqatigiinni naalackersuisunik aamma nunap immikkoortuni naalackersuisunik oqartussaasunillu attaveqarfeqartarpoq. Tusagassiorfinnut tunngatillugu CNA’p tusagassiorfinnut nalunaarutaanik Canadami tusagassiorfiit ingerlatitseqqikkajunngittarnerat ajornartorsiutaavoq. Paarlattuanik CNA’p inooqatigiinni tusagassiorfiit, ingammik twitter aamma facebook atornissaat pingaartinnerulerpai. Tamaani kattuffiup nittartagaani saqqummiussat nutaat pillugit paasissutissiisoqartarpoq. Sunniuteqarluarsimanera paasineqarpoq iluatsittuusimavorlu. Atomip nukinganut pissutsit pillugit inuit annertunermik ilisimasaqaleriartorneranni isummat pitsanngorsinerulersarput. Ilisimasakinneri ilutigalugit akerliunerulersarput.

CNA Quebecimi uranisorluni aatsitassarsiorfimmik suliniut pillugu oqaluttuarpoq, tamaani annertuumik najukkami nunamilu namminerimi akerliunermik naapitsisoqarsimalluni. Quebecimik uranisorluni aatsitassarsiorfimmut suliniummut ingerlatseqatigiiffiusoq Stratecco Inc. najukkami innuttaasunik ilisimatitsinermik ilanngussuinermillu pikkoriffeqarsimangillat, aatsitassarsiornermullu suliniummut attaveqarniarnerup iluatsinngitsoortup aamma najukkami innuttaasunik ilanngussuinngitsoornerup isummanik killup tungaanut ittunik pilersitsisinnaaneranut assersuutissaqqissimavoq.

Sumiiffimmi uranip piiarnissaanut siunertarisamik indianerit Cree’t nassuiaavigineqarsimangillat, uranillu taamaallaat iluarinartunik sakkussaqarniarnerunngitsunut siunertanut atorneqarnissaanik oqariartutiginiaakkamik ingerlatseqatigiiffik iluatsitaqarsimangilaq. Taamaattumik sumiiffimmi Cree’t, ilanngullugu pissartaat (høvdngiat) uranimut akerliusupilussuupput. Cree’ni ilaasortanit oqaatigisat taakkartorpaat innuttaasuni aarleqqutigisap tunngavigigaa soq ingerlatseqatigiiffiit uranimik paaaniarnerannik ilisimasaqannginneq. Suliniummut ingerlatseqatigiiffiusoq kikkunnik tamanik iluarinartumik ilanngussuiniarnermigut kukkussuteqarsimavoq, naggataatigullu suliniummut akerliuneq ima sakkortutigisimavoq ingerlatseqatigiiffik tunuaannartariaqarsimalluni, mannaluk tikillugu suliniut taamaatiinnarneqarpoq.

CNA malillugu inerniliussaq tassaasimavoq suliniutip siunertaanut tunngatillugu sukumiisumik pisussanik tunngaviulluinnartunik nassuiaanermik aallartittariaqarnissaq, sapinngisamillu siusinaartumik najukkami innuttaasunik ilanngussuiniartoqarnissaq, ilaatigut tusarniaasitsinerit ingerlannerisigut.

Uranip assigisaasalu suunerinik oqartussaasut piffissaq annertoq nassuiaanermut atortarpaat. Assersuutigalugu uranip sakkunut atorneqassaneranik NGO’t oqassapput. Tamatuma sakkunut atussannginneranut piffissamik annertuumik nassuiaanissaq atortariaqarpoq. Uranisiornermik akerliullutik

suliaqartut annertuumik periarfissinneqarput, tamanna oqartussaasut tungaannit tusarniaanermik ingerlassanit inissiiffiusariaqarluni. Canadami aatsitassarsiornermik ingerlatsineq ileqquulersimavoq, tamatigoortumik innuttaasut iluaralugu isigisaannik. Uranimit isummanut tunngatillugu Canadami uranip sumut tunineqartarneranut tunngatillugu isumannaarinninnerup pilersinneqarsimanera innuttaasut paasinnittaasiannut aalajangeeqataasimavoq.

Uranimit igitassartat toqqorneqartarfiinik Canadami sumiiffeqarpoq arfineq-marlunnik. Sumiiffiit taakku siunissami ukiorpassuarni nakkutigineqarlutillu misissugarineqassapput. Suliniummut annertunerusumik toqqissisimaneramik tapersersuinermillu pilersitsiniarluni Canadami aatsitassarsiorfinnut aamma toqqorsisarfititut atugassianut tunngatillugu avatangiisini pissutsinik nakkutilliisoqarnermut najukkami innuttaasut ilaatinniarnissaat anguniagarineqarsimavoq. Atomimik ikummatissanit atoreernikunit uranimit igitassartat maannakkut nunap ataani toqqortarineqarput, teknologiilli ineriartortinnissaa sulissutigineqarpoq, taamaalilluni nukissiuutini ikuallaanermut uranimit igitassartat atoqqinneqarsinnaalersinniarlugit. Teknologiiimik teknikkikkut aningaasaqarnikkullu atorsinnaasumik ineriartortitsisoqarnissaanut ukiunik 15-20-nik ingerlasoqassasoq suliffissuaqarfimmit nalilersuutaavoq.

CNA: Inuppassuit isummersimangillat, aammalu uranimit akuersillutilluunniit akerliunngillat. Ajornartorsiutit pillugit inuit taakku ulluinnarni isumaliuteqartanngillat, oqaluttuariniakkalli aarlerisaarutit tusaasaramikkil killup tungaanut saanniarajunnerulaartarput.

CNA: Taamaattumik atomip nukingani iluarinartunik kikkunnut tamanut attaveqarniarnermi pikkorinnerulaarsinnaaneq iluaqutaassaaq, ilanngullugu innaallagissamik pilersuinermut atugassanik nukissiorfiit atomip nukinganik atuisut atornerisigut Co₂-kkut avatangiisinut ajornartorsiutaasorpasuit iluarsivigineqarsinnaanerannut tunngatillugu.

Government of Saskatchewan (GOS)

Government of Saskatchewanilu (GOS) ataatsimeeqateqarneq, marlunngorneq 16. juni, nal. 8.30-15.00

Ataaniipput GOS'ip saqqummiussaasa eqikkarnerat, ilaallutik nunatsinnit aallartitanit malitsigisatut apeqqutinit tigulaakkat: (Ilanngussani GOS'ip Powerpointikkut saqqummiussai innersuussutigineqarput).

GOS, Deputy Minister Laurie Pushor'imit Saskatchewanimi aatsitassarsiornermik uuliasiorlunilu suliffissuaqarnermik tamanik takussutissiineq aallarniutigaa, ilanngullugu uranisiorluni aatsitassarsiorfiit inatsisilersorneri immikkut pingaartillugit aatsitassaqaqarnermik suliffeqarfimmi oqartussaasoqarfiit ilusaannik nassuaaneq. Saskatchewanimi najukkami naalakkersuisut Saskatchewanimi atuinissamik akuersissutit tunniuttarnerinut oqartussaasuupput. Uranisiorluni aatsitassarsiorfiit inatsisilersugaanerini isumannaallisaanermut, peqqissutsimut avatangiisinullu, aammalu atomip nukinganut pissutsinut tunngatillugu inaarutigisatut akuersissutinik tunniussisarnerni CNSC qullersatut akisussaaffeqarpoq.

CNSC avammut tunisineq pillugu apeqqutinim aamma Canadap siammaasseqqusinninnermik pissaaffigisaa naapertuutsinnerini CNSC piginnaanilittut oqartussaasuvoq. Inuiaqatigiinni aningaasaqarnermut tunngasut pillugit, ilanngullugit akileraarutinik royaltymillu aalajangersaanerit Saskatchewanimi najukkami naalakkersuisut piginnaaneqartuupput. Saskatchewanimi aatsitassarsiornermik ingerlatseqatigiiffiit uppernassutsimik najukkamillu ilanngussuinermik sammisaqartuarnissaat naalakkersuisunut pingaaruteqartupilussuvoq. Pissutit tamakku uranisiorluni aatsitassarsiorfiit oqaluuserineranni immikkut pingaaruteqarput, kikkunnimi tamani immikkut sianigineqartuullutik uranisiorluni suliffissuaqarnermut akerliuleriataarsinnaammata ingerlatseqatigiiffiit tamatigut naammaginatut ilisimatitsinermut innuttaasunillu ilanngussuineranut tunngatillugu pissutsini tamani sianiginnittuunatillu pimoorussuunngippata.

Suliniutininni Cameco najukkanit sulisartunik (Northeners) 50 %-it missaannik sulisartoqarpoq. Saskatchewanimi ingerlatseqatigiiffiit najukkamit ilanngussuinerinissamik sammisaqarnissamut tunngatillugu tamatigoortumik assut pimoorussaartuupput.

Oqartussaasut tungaannut uppernassuseqartutut pimoorussisullu saqqumilaarnissaq assut pingaartuutinneqarpoq. Tamanna ingammik pingaaruteqartarpoq uranisiorluni paaanermut atomillu nukinganik sulianik allanik akerliuleriataartoqarsinnaaffiani. Uranimik suliniutinut Saskatchewanimi innuttaasut 70-80 %-ii najugaqarfigisanit tapersersuisuupput. Canadamut tamanna annertuupilussuvoq, ilaatigullu oqartussaasut aamma ingerlatseqatigiiffiit "social licence to operate"-mik taasagaannut inissiillutik sammisaqarnerujussuarmut tunngasuutinneqarsinnaalluni. Tamanna inuiaqatigiinni avatangiisumi akuersissuteqarnermik paasinninnermillu pissarsiaqartoqartinnagu suliniutinik aallartitaqartoqassannginneranik paasineqassaaq. Tamanna najukkami sulisoqarnissap qulakkeerneratigut, najukkami suliffeqarfiit suliffeqarfiutilittut aamma pilersuisooqataasutut atornerisigut, aammalu oqartussaasut suliffeqarfiillu inissisimaffigisaanni tutsuiginartumik avatangiisinut politikkeqarnikkut pisinnaavoq.

Saskatchewanimi innuttaasut 1,2 mio.-pput, amerlanersaat Saskatchewanip kujataani najugaqarlutik. Saskatchewan Canadami uuliamik tunisassiorfiit annerpaasa tullersortigaat, gassimillu tunisassiorfiit annerpaasa pingajoralugu.

Kasakhstanimut tulliulluni Saskatchewan nunarsuarmi uranium tunisassiorfiit annerpaat tulleraat, nunarsuarmi tunisassiarisat 16,3 %-it missaannik tunisassiorfiulluni.

Aatsitassarsiornermik suliaqarfiup iluani aningaasaliisarnernut Canadami naalagaaffinni Saskatchewan pitsaanerpaalluni sallahatut inissisimaffeqarpoq. Nunarsuarmi Saskatchewan aamma uraniumnermik aningaasaliinissamut assut pilerinartutut isigineqarportaaq. 2015-imi uraniumluni aatsitassarsiorfinni aamma ujartuinermi aningaasaliissutini Canadami dollarsit 2,2 mia. missaat atornerqarumaartut naatsorsuutigineqarpoq. Taamaattorli ukiumoortumik aningaasaliisarnerni ukiut arlerlugit qaangiummata inissisimaffiusimasumut canadamiut dollariini 4 mia. sinnersimasunut naleqqiullugu appariarneruvoq.

Saskatchewanimi aatsitassarsiornermik/uuliasiornermik suliffeqarfiusup toqqaannartumik imaluunniit toqqaannartuunngitsumik inuit 33.000-it suliffeqartippai, taakkunanit uraniumluni aatsitassarsiorfinni 3.500 suliffeqartuullutik. Uraniumluni aatsitassarsiorfinnit suliffeqartut Nord Saskatchewanimi najugaqarfinneersut 50 %-iupput, sulisorisanilu 8 %-it tassaapput nunap inoqqavi.

2010-mi Saskatchewanimi aatsitassarsiornermik suliffissuaqarfimmit akileraarutigut isertitat (inunnut akileraaruti ilanngunnagit) naalagaaffiup isertitaasa tamakkiisut 14-15 %-eraat.

Ullumikkut Saskatchewanimi uraniumluni aatsitassarsiorfinnik suliaqarfiusunik tallimanik peqarpoq, taakkunani nunarsuarmi annertunerpaamik 20 %-imik imaqqortussuseqartumik peqarfigisat McArthur Riverimi aatsitassarsiorfik annerpaalluni. Uraniumik pigisaatini 0,60 %-imik imaqqortussuseq Saskatchewanini appasissutut imaqqortussuseqartutut (low grade) isigineqarpoq. Assersuussissagaanni Kuannersuarni pigisaqarfik 0,03 %-inik uraniumik imaqqortussuseqarpoq.

Kasakhstanimut, *in-situ leaching'imik* (aatsitassaq nunap iluaniittoq sitsertillugu imerpalasoq uraniumalik nunap qaanut pumperunneqartarluni) periutsip atornerqarnerpaaffianut paarlattuanik Canadami urani paaaffinnit ammannartunit aamma nunap iluaniittunit piiarneqartarpoq. Periutsit taakku marluk assigiinngissuteqartupilussuupput.

AA: Uraniumik peqarfigisamik nassaarnermit paaalernissamut ingerlassaq qanoq sivisutigaa?

GOS: Aatsitassarsiorfimmik ammaanermik, qinnuteqaateqarnermit atuinermik suliat aallartinnissaannut tamakkiisumik suliamik isumaginninnermut ukiut qulit tassaassapput "Best case scenario" ("pitsaanerpaamik suliamik ingerlassaqarfik").

Keith Cunningham (Misissueqqissaarisartoq): Saskatchewanini uraniumik paaasarnermut tunngatillugu politikki ukiut ingerlaneranni aalaakkaasuusimavoq, naak partiit nikerartaraluartut.

Saskatchewanini potash (naggorissaatissaq) aatsitassarsiornermi suliffissuarni annerpaavoq, tullersortalugu uraniumerq.

CNSC tassaavoq uraniumnermut oqartussaasuusoq (atuinermit tunngatillugu, taamaattorli uranium ujaasinerunngitsumut). Suliffeqarfimmi pissutsit, avatangiisit aamma sullivinni avatangiisit nunap immikkoortuata naalagaaffianut tunngasuupput. Nunap qaanut akuersissutit (surface lease) Ministry of First Nations and Métis Relationsimit aquneqarput. Aatsitassarsiornermut akuersissutit, Crown royalty, aamma matusisarnerit nunap immikkoortuata naalagaaffianit aquneqartuupput.

Ujaasinermut inissisimaffimmi IBA-liornissamik Canadami piumasaqaateqartoqanngilaq, taamaallaat atuinissamik inissisimaffimmi taamaattoqarluni.

AA: Nunap immikkoortuata naalgaaffiata inissisimaffiani royaltymik piumasaqaateqartarpisi?

KC: Aap, tunngavigititamik royaltymik peqarpugut, allamillu iluanaarutitut royaltymik 10-15 %-iusumik.

KC: Nunarsuarmi royaltyni annerpaartat pigaagut. Nunarsuarmi uranimik isumalluutitik pitsaanerpaanik / anginerpaanik (imaqqortussutsikkut) pigisaqarnitsinnut tamanna atasuuvoq.

AA: Suliniutini aningaasaqarnermik ajortisaasussaammat royaltymik piumasaqarnek akuersaarnanngitsoq Kalaallit Nunaanni tusarajuttuuarput. Paasisinnaavara periarfissaasoq.

AA: Aningaasaliiffigisassaqaarfissi kajungernartoq qanoq taamaaginnartinniarpisiuk?

KC: Government Take'rput qaffasippallaaraangat suliffeqaarfissuup sianiginneqqjuartarpaatigut. Oqaloqatigiinneruvoq.

Uranimik suliniutitut tunngatillugu innuttaasunit qisuariarnerlunnerit ilaatigut tassaasimapput: nukissiorfiusumi ajutoornerit, qinngornerit aamma isumannaallisaanermut pissutsit, avatangiisinut tunngatillugu sunniutit, sakkut, nunap immikkoortuata innuttaanut suliffiit sungiusarnerillu amigaataaneri, aamma aatsitassarsiorfiit matusimasat.

VQ: Kalaallit Nunaanni aamma aarlerisaaraluni ingerlassarpassuaqarpoq. Aarlerisaaraluni ingerlassanik assingusunik misigisaqarsimavisi?

GOS: Peqqissutsimut oqartussaasut qanimut assut suleqatigaagut. Peqqinnissamut tunngasunik misissuinerpassuit misissugarisimavaat. Aamma peqqinnissaqarnermut immikkut ilisimasalik ilanngussimavarput, taasumalu isumaa pingaartuuvoq. Inuit taakku uranisiorluni aatsitassarsiorfiit aamma peqqissutsikkut aarleqqutaasussat akornanni pingaarutilimmik akunnerminni attaveqartoqannginnera arlaleriaqalutik aalajangiuttarsimavaat. Naak killup tungaanut pasilliisoqartaraluartoq tamatumunnga uppernarsaatissaqanngilaq.

VQ: Uranisiorluni aatsitassarsiorfiit matusarneritut tunngatillugu ingerlassaq qanoq ittuaa?

1950-ikkunni ullumikkullu inatsisiliornerni assigiinngissutaasut annertuupilussuupput. Aatsitassarsiorfitoqqat ilaanni avatangiisinut tunngatillugu suli ajornartorsiuteqartoqarpoq. Taamaattorli ullumikkut pigisatut avatangiisinut tunngatillugu najoqqutarisamut inissinneqassapput. Ingerlassaq tamanna sivisuvoq. Aqqusaartakkani taakkunani annertuumik paasiniaasoqartarpoq.

Uranimik suliniutitut iluarinnilluni qisuariarnerniippit isumannaallisaanikkut kulturi nukittoq, avatangiisinut tunngatillugit paasiniaasarnerit, atomip nukinganik tunisassiorneq co2-mut attuumassuteqannginnera, aatsitassarsiorfinni salisarneq aamma siammarterinnginnissamik isumaqatigiissutit.

JJ: Tailingsinik ingammik sammisaqarluni Canada sunut ilaasortaava?

KC: IAEA.

VQ: Najukkami innuttaasunik ilanngussuinissinnik iluatsitsivisi?

GOS: Tamatigut naatsorsuutigisanut assigisaannullu tunngatillugu sorsuffissaqarpoq. Naalakkersuisut tungitsinnit ingerlassamik tassannga siulersuillutalu aqutsissaagut. Kikkut tamarmik naatsorsuutigisaat paasisavagut. Taamaattumik attaveqaqatigiinneq ilanngussuinerlu pingaartuupput. Nammineq isumaqarpugut suliamik ingerlatsilluartuulluta. Suliffinnut aamma najukkami suliffeqarfinnut attaveqaqatigiinnermullu tunngatillugu tusaamaneqarluarpugut.

VQ: Najugaqarfinneersunut siulersuineramik ineriartortitsinissamik (Leadership Development) pilersitanik peqarpisi?

GOS: Naagga, sammisaq taanna immikkut pinngilarput, sumiiffimmili piginnaasanik sanarfiniartarpugut. Ingerlatseqatigiiffiit najukkanilu innuttaasut akornanni attaveqaqatigiinnerup pitsaasuunissaanut nukippassuit aningaasarpassuillu atussavagut.

GOS: Ingerlatseqatigiiffiit makkuninnga akisussaaffeqarput:

""Social licence"-imik akisussaaffiup akuerinera, nunap immikkoortuanik kikkunnillu tamanik attaveqaqateqarnek, isumannaallisaanermut naatsorsueqqissaarinernik nalunaarsuineq, sakkortuumik avatangiisinut tunngasumik sammisaqarnek, sungiusarnek, aamma ingerlatseqatigiiffinnut periarfissat il.il."

Saskatchewanimiipput inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut ataatsimoorussatut ingerlassat arlallit, soorlu: *Human Ressource Development Agreement, Northern Labour Market Committee, Multi Party Training Plan, Environmental Quality Committees, Northern Strategy.*

VQ: Ataatsimoorussatut ingerlassani taakkunani suliffissuaqarfik qanoq peqataatippisiuk? Ilitsersuutini nassuiarneqarpa?

GOS: Kimigiiserfiginngilagut. Tassaavoq namminnek soqutigisarisassa. Ingerlatseqatigiiffiit naatsorsuutigisagut naapinniassagunikit tamakkuninnga suliaqassapput. Ingerlatassani taakkunani peqataatinniakkaminnik ingerlatseqatigiiffiit sinniisuutitanik aallartitaqartarput.

BK: Sumiiffiusumi aatsitassarsiornermik suliffissuaqarfik pingaaruteqarpassippoq. Aatsitassarsiornermik suliaqarfiusumut tassunga ingerlassat tamakku immikkut ittumik suliaappat?

KC: Aap, Saskatchewanip avannaani suliarisanut assut sammisaqarput, tamaaniippullu uranimik suliniutini 90 %-it.

KC: Kuultisiorfinni takuneqarnek ajortunik ingerlassaqararpugut. Assupilussuaq uranimik sammisaqartuupput.

VQ: Ingerlassanut assigiinngitsunut qanoq aningaasaliisoqarpa? Kikkut sumik innersuussippat, ataatsimiititaliaqartoqarpalu?

GOS: Tusarniaanerni peqataassagunik inuit namminnek akiliisarput. Ingerlassaqarpoq assigiinngitsunik.

Uranisiornermik suliffissuaqarfimmut nunap immikkoortuini 79 %-imik tapersiisoqarpoq, 38 %-ilu tapersiineruvoq sakkortooq.

Tapersiinerup attanniarnernanut attaveqaaqatigiinneq pingaartuuvoq.

2008-miilli "Uranium Development Partnership (UDP)" pilersinneqarsimavoq, taanna naalackersuisunut innersuusiortartuulluni.

Tamatuma saniatigut kikkunnik tamanik ilanngussuinerup pitsanngornissaanut innersuussuteqartarsimasumik "Future of Uranium Public Consultation Proces"-imik peqarpoq.

Saskatchewanimi naalackersuisut nalunaarusiaq innersuussutillu tunngavigalugit kikkut tamaasa ilanngussornissaat siunertaralugu periusissialiorsimapput.

VQ: UDP-mut nalunaarusiap assinga perusupparput.

GOS misilittakkanik "lessons learned"-inik saqqummiussivoq:

- Nunap immikkoortuani inuiaqatigiinnut aningaasaqarnikkut iluaqutissanik, avatangiisinik aamma isumannaallisaanermik annertuumik sammisaqarneq.
- Atomip nukinganut pissutsinik tamatigoortumik sammisaqarneq.
- Kikkunnit tamanit tapersersuineramik ilinniagaqarneq aamma sianigisaqarneq (ilisimasaqarneq) annertusaapput.
- Siusissukkut, sunniuteqarluartutut ingerlaavartinneqartutullu attaveqaaqatigiinneq qitiuvoq.
- Uranisiorluni aatsitassarsiornermik tapersersuineq atomip nukinganik tapersersuinermit atasuuvoq.
- Isummat ilaat allanngorsimangillat (killup tungaanoortut). Taakku innuttaasuni procentit ikkittut, nipituuliortulli sinniisuuffigaat.

VQ: Uranimik annertuumik tapersersuisimasut 22 %-iusimapput. Kisitsisip taassuma annertusiniarnernanut qanoq iliuseqarpisi?

KC: Innuttaasunik ilanngussuiarlunilu suliaqartuarneq. Immikkut ilisimasallit atugaraagut, misissuinerpassuarnillu tunngaveqartarluta.

JJ: Ataatsimoorussamik ilisimatitsivittut nittartagaqarpisi?

KC: Naagga. Camecoli (uranisiorluni aatsitassarsiornermik ingerlatseqatigiiffik) ataatsimik peqarput, uagullu nittartagaqarpugut. Taamaattorli ataatsimoorussatut nittartagaanngilaq.

Craig – Environmental Assessment Saskatchewanimi uranisiorluni aatsitassarsiornermi avatangiisinut tunngasunik misilittakkat pillugit oqaluttuarpoq.

Avatangiisinut tunngasumik nalilersuineramik (EA – Environmental Assessment) suliaqartoqassanera suliniummut immikkut atatitamik nalilersuisarpugut (Screening). Canadalli sinneranut naleqqiullugu allaanerularpoq, tamaani sioqqutsisumik nassuiaavigineqartutut erseqqissunik malittarisassaqlunilu killissarisatut naleqartitsisoqarajuttarmat. Uranimik suliniutit tamarmik EA-mik suliaqarnerup naammassinissaa pillugu piunasaqaatinik pilersitaqassapput.

VQ: Sumiiffeqarpisi uranimik piaanissamik sioqqutsisumik akuersissuteqarfiuneq ajortunik?

Craig: Sioqqutsisumiunngitsoq. Sumiiffiit tamarmik aallaavimmikkut ammasuupput. Taamaattorli sumiiffiit illersukkat allanngutsaaliukkallu tikitassaangitsutut sumiiffiupput (no-go). Taamaattorli '80-ikkunni nunap immikkoortuani allanngutsaaliukkami kuultisiorfeqarneranut assersuutissamik takusaqarsimavugut. Ullumikkulli taamaattoqarnissaanut ilimanaateqartoqarnaviangilaq.

Allagaatit arlallit (EIS aamma technical review comments) innuttaasunit pissarsiarineqarsinnaapput. Sivikinnerpaamik ulluni 60-ini saqqumitinneqassapput.

Kingornatigut oqaaseqaatit taakku aamma innuttaasunit oqaaseqaatit tunngavigalugit ministerinit aalajangiisoqassaaq.

Avatangiisinut nalilersuinerik (EIA statements) arfineq marlunnik tamanut ammasunik tusarniaatissimasumik "Joint Federal-Provincial Panel on Uranium Mining"-imik peqarpoq. Uranisiorluni ingerlassap qanoq ittuunissaanut aammalu suut sammisarineqassaneranut innersuussutit 153-it takkupput.

Paasisimasalittut sassartitat innersuussutaat (sammisassaqaqarfigalugit suliassaqaarfiit):

- 1) Avatangiisit
- 2) Sullivinni avatangiisit aamma isumannaallisaaneq
- 3) Inuiaqatigiinni aningaasaqarneq, ilaallutik inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut makkununga iluaqutissat: "Northerners", *Northern Development Fund*, *Multi Party Training Plan aamma Community Health and Vitality*.

Unammillerfissat:

- Teknikkikkut piginnaasaqarneq
- Annertusiartuaartutut sunniutit
- Kikkunnit tamanit soqutigisaqaqatigiinnit paasinninneq
- Ineriartortitsinermit iluaqutissartat
- Naalagaaffeqaqatigiiffimmi nalilersuinermit ingerlassamik ataqaqatigiissaarineq.

VQ: Avannarpassittunit inunnut sooq immikkut ittumik ingerlassaqaqarpi? Pissutaava assersuutigalugu ilinniagaqarnerlunnerat?

GOS: Aap.

Uranimik suliniutinit ilinniakkatsinni pingaarnepaaq tassaavoq najukkami innuttaasunik attaveqaqatigiinneq. Aammattaaq tunngavigisassaq aserujaatsoq qitiuvoq.

KB: Tailingsinut tunngatillugu apeqqutinik akisaqarsinnaavit?

GOS: Naagga, apeqqutitilli allanit akitissinnaavakka.

KB: Parteera (IA) tailingsinut taakkuninngalu isumaginninnermut aarleqquteqarpoq. Soorunami sapusiat atorsinnaapput. Ukiut hunnorujut arlallit tailingsinut tatsit atatissinnaaneri qanoq isumannaarpisigit? Sulimi isumannaatsumik piffissamut sivilisuumut isumaginnittarnermik iluarsisutivissamik nassaartoqarsimanaviangimmat?

GOS: Tailingsinut tatsinut ukiumoortumik nalunaaruteqartarnissat piumasaraarput. Ingerlaavartunik nalunaarusiortarnissamat piumasaqaateqarpoq. Saskatchewanimi erngup iluani tailingsit inissittarpaat. Maannakkut nunap iluaniitippagut, imaluunniit toqqorsiveqarluni erngup iluaniititanik.

JJ: Uranimik suliniutigisatsinni tatsimi tailingsinut tatsimi toqqorsiveqarnissaq pilersaarutigaat. Tamanna ilissinni atukkamit allaanerua?

GOS: Saskatchewanimi suliniutit ilaanni tailingsinut putuliaqarput (McClainimi suliniut). Saskatchewanimi tatsini tailingsinik toqqorsiviit qimakkiartuaarpagut.

JP: Kalaallit Nunaanni aamma Thoriumeqarpoq. Aamma taanna Saskatchewanimi pigaasiuk?

GOS: Pigisaatitsinni ilutsit marluupput. Pigisani tamani Thoriumeqarpoq.

JJ: Tailingsit tatsini toqqortarunnaarlugit ingerlassaq tamanna qanoq sivilisutigisumi Canadami ingerlanneqarsimava?

GOS: Ukiut qulit missaanni ingerlassaavoq, piviusutut 1997-imiilli.

JJ: Ingerlatseqatigiiffiit qanoq sivilisutigisumik nakkutillitinneqassappat?

GOS: Assersuutigalugu ukiunut 20-nut. Sivikinnerusinnaavoq. Tamatuma kingornatigut ingerlassaq CNSC-p akuersissutigissavaa, ajunngitsuunerassallugulu. Kingornatigut nakkutillineq nunap immikkoortuata akisussaaffigilissavaa.

Kingornatigut najukkami innuttaasunik ilanngussuineq pillugu Scott Boyes (Community-Industry Liaison Officer, Northern Engagement, La Ronge, Ministry of Government Relations) oqaluttuarpoq.

SB: Inuit susoqarneranik ilisimasaqarnissaasa, aammalu susoqarneranik nuannaaruteqarnissaasa isumannaarnissaat suliassaraarput. Inuiaqatigiinnut tunngasunik attaveqarfiliortarpugut (community engagement).

Sumiiffinni avannarlerni Saskatchewanip annersaa naalagaaffiup pigaa (Crown Land).

Saskatchewanip avannaani uranisiorluni aatsitassarsiorfiit tallimat tunisassiortuupput, pingasut matuneqalerlutik, kiisalu marlunnik kuultisiorfeqarpoq (maannakkut aappaannaa tunisassiortuulluni).

Saskatchewanip avannaani uranisiornermik suliffissuaqarfik aningaasaqarnermut suliffeqartitsinermullu ingerlatsisuusuni pingaaruteqarnerpaavoq.

Sumiiffimmiipput Rio Tinto, ARIVA aamma CAMINCO. Kingulliit marluk aatsitassarsiorfeqarput suliaqarfiusunik.

Arlallit sulinissamat piginnaasanik misilittakkanillu amigaateqarput, ingammik inuusuttut. Saskatchewanip sinneranut naleqqiullugu Saskatchewanip avannaani aningaasarsiatigut agguaqatigiissitat appasinnerupput.

Canadami IBA-ni assigiinngitsuni qitiusutut ilaasut ilaat tassaapput suliffiit, sungiusarnek, avatangiisit, isumalimmik attaveqatigiinneq aamma ilanngussuineq. Tamanna misissorniartutigu Canadami IBA-rpassuit misissugarisimavagut.

VQ: IBA sioqqullugu EIA-liortoqartarpa? Oqaravit IBA-t avatangiisinik ilanngussuisartut.

SB: IBA-mik ingerlassaq sioqqullugu EIA-mik ingerlassaq aallartittarpoq, IBA-llu kingorna ingerlaqqittarluni.

KJ: Aatsitassarsionermik suliaqarfiusumut naleqqiullugu Kalaallit Nunaanni ineriartortitsinermik isumaqatigiissutinik suliaqarnerit sivisunerullutillu siamasinnerutinneqartarput.

SB: Tamanna aamma Saskatchewanimi pisinnaavoq. Taamaattorli aatsitassarsiorfiit annertunerusutut ilaapput.

IBA-mik isumaqatigiissutitsinni aalajangersimasunik angusassatut najoqqutassat (quotas) atorunnaarpagut. '70-ikkunni taamaaliortoqartarpoq. '80-ikkunni angusassatut najoqqutassanut paarlaallugit sapinngisamik pitsaanerpaamik "best efforts"-it ilanngunneqartalerput. Pitsaanerumik nalunaarusionermik sungiusarnissamillu piumasaqaatit pissarsiarineqarput. '90-ikkunni innuttaasut ilanngunnissaat pitsaaneq, aamma piffissamut ungasissumut atorfinitsitaanerit aamma isumaqatigiissutini anguniagassat pissarsiarineqarput. Taamaattumik ilanngussuisarneq ukiuni qulikkaani suliaqarfigisimavarput.

IBA-mi sammisarineqartut pingaarnertut suliassaqarfigisartakkat:

- Quotas'it pinnagit best effort.
- Suleqateqarnermik tunngaveqartumik tikitaqarniarneq (naalakkersuisut aamma suliffeqarfissuaq).
- Sungiusarnermik aamma ingerlatseqatigiiffinnillu isumaqatigiissutinik sammisaqarneq.
- Paasissutissanik agguaqatigiinnerit, aamma avatangiisinut ataatsimiititaliaq.
- Sullivinni avatangiisinik aamma isumannaallisaanermik annertunerusumik sammisaqarneq.
- Aningaasaqarnikkut qularnaveeqqutissat (aningaaserivimmi aningaasaatit).

VQ: Inissisimaffinnut assigiinngitsunut naleqqiullugu nunami sumiiffiit akornisa agguataarneri pillugit oqaluttuaqalaarsinnaavit?

SB: '70-ikkunni naalagaaffeqatigiinni inissisimaffik nunap immikkoortuinut pisussaaffiit ilaannik tunniussaqrpoq.

VQ: Aatsitassarsiorlunili ingerlassaqarnermik isertitat qanoq agguataarneqartarpat?

SB: Uranisionermi royaltymit isertitat tamarmik nunap immikkoortuanut (provinsimut) tuttarput. Aammattaaq nunap inoqqaavi sinnerlugit naalagaaffeqatigiit royaltymik piumasaqaateqarsinnaavoq. Provinsit tamarmik assigiinngitsunik ilutsinik peqarput.

KJ: Aatsitassarsiorfiit siulersorneqarfiini najugaqarfinneersunik atorfeqartitsivisi?

SB: Tamanna piffissamik atuivoq, unammillerfissaallunilu. Suliniutini assigiinngitsuni iluatsitsinerit assigiinngitsuupput.

SB: Ingerlatseqatigiiffiit nalunaarusiortuartarnissaannik, aammalu sunik suliaqarsimanerminnik qanorlu amerlatigisunik atorfinitsitaqarsimanerminnik assigisaannillu nassuiaasarnissaat piumasaqaatigaarput.

OK: Ingerlatseqatigiiffiit paasissutissanik suliareqqaanngisanik pilersuisarpat, ilissilu nalunaarusiortarlusi?

SB: Aap, uagut nalunaarusiortarpugut, paasissutissat ilaat allanut takoqqusaaneq ajorsinnaammata. Taamaattumik assersuutigalugu Saskatchewanimi sinneqartoorutit imatut imatullu ittuuneranik nalinginnaanerusumik allassinnaasarpugut. Taamatut annertussusilerlugu ingerlatseqatigiiffinni inissisimaffimmi allassinnaangilagut.

SB "Human Resource Development Agreements" pillugu oqaluttuarpoq.

Siunertaq; sungiusarnej aamma atorfinitsitsineq.

"Surface Lease Agreement"-ip ataani piumasaqaat.

Aatsitassarsiorfimmik piginnittoq immikkoortortanik allanik suleqateqassaaq, najukkami innuttaasunik atorfinitsitsilluni, sungiusaalluni periarfissaannillu siursaassalluni, il.il.

Tamatuma saniatigut ippoq "Multi-Party Sungiusarnissmaut pilersaarut".

Siunertaq; aatsitassarsiornermut tunngasutut sungiusarnermik ingerlassassanik ataatsimoorussatut pilersaarusiugaqarlunilu aningaasaliinissaq. Ukiunut tallimakkaanut pilersaaruteqarpoq. Sungiusarnerit suliffinnut attaveqarfeqarput. Naak suliassaqarfiusuni annertunerpaagaluartoq uranisionermik suliassaqarfimmut naleqqiullugu suliassaqarfinnut allanut aamma ilinniartitsisoqartarpoq.

SB: Iliuutsinut peqataalersitsinernullu assigiinngitsunut ("ENGAGEMENT & INVOLVEMENT") naleqqiullugu "Environmental Quality Committeeliortoqarsimavoq (EQC)".

Siunertaq; inuiaqatigiit, uranisionerluni aatsitassarsiornermik suliffissuaqarfiup ikiornissaat, aamma paasissutissanik paarlaateqatigiittarnernut najoqqutassiat, aarleqqutigisanullu akissuteqartarnissat. Ataatsimiititaliami inuiaqatigiit 34-t sinniisuutitaqarput. Naalagaaffiup (aningaasat) aamma suliffissuaqarfiup (ikiorsiissutit aningaasaanngitsut) akornanni aningaasartuutit agguataarneqarput – kingullertut taasaq assersuutigalugu angalatitsinernik assigisaannillu pilersaarusiortuusinnaavoq. Ataatsimiititaliaq arlaannaannilluunniit akuersissuteqarneq ajorpoq. Najukkami naalagaaffigisaq ataatsimiititaliap suliarisaanut canadamiut dollariinik 330.000-it missaannik akiliisarpoq.

Ataatsimiititaliami urani nalinginnarmik oqaluuserineqartarpoq. Ingerlatseqatigiiffiit, CNSC, avatangiisinik suliallit, naggueqatigiit allallu sinniisuutitaqarput. Sammisassat oqaluuserineqartarput, immikkulli ilisimasallit apeqqutinik assigiinngitsunik akissuteqarsinnaasut qaaqquneqartarput.

Ingerlatsinermi pisartut tamaasa misissoriartortillugit aatsitassarsiorfinnut angalatitsinerit aaqqissuussaasarpud. Ilaatigut naggueqatigiinnut aalajangersimasumik toqqissisimatitsinermik tunisisarpoq.

Aamma nakkutillisartut peqatigalugit atuuffeqarfinnut takusaajartortarnerit pilersaarusiorneqartarput. Taamaaliortoqarneratigut inuiaqatigiit toqqissisimanermik misigitinneqarput.

Ataatsimiititaliami nunap immikkoortui pingasut sinniisuutitaqarput: Atabasca, West side aamma South Central. Nunap immikkoortui taakku pingasut (ataatsimiinnernut inunnik toqqartukkanik ataatsimiigartitsisartut) ataatsimiinnerit aquttarpaat, aammalu aatsitassarsiorfinni assingusunilu takusaajartornissat pillugit kissaatigisanik saqqummiussisarput. Nunap immikkoortuani naalakkersuisuni

tamatuminnga aqutsisussatut, aammalu ingerlassamik atugassiuisartunik marlunnik sulisartoqarpoq (Darren Thomas inuit taakku arlaraat).

Ataatsimiititaliaq aamma ujartuinerup nalaani atorineqartarpoq.

JJ: Innuttaasuni ataatsimiititaliaq iluarisimaarneqarpa?

GOS: Aap, taamaattoqarpoq. Taamaattorli pissutsinik amerlanernik pitsaanerusunillu kissaateqartuortoqartarpoq. Avatangiisintu pissutsinik inuppassuit iluarinnipput, maannakkullu najukkani suliffeqarfinnik assigisaannillu ineriartortitsinissamik sammisaqalerlutik.

EQC attaveqatigiinnerup pitsanngorsarniarneranut ikiuussimavoq. EQC nunat tamalaani akuerisaavoq.

JH: Najoqqutassiaqarfigalugu tunngavigisaq suua?

GOS: Ilaasortat ministerimit toqqarneqarsimanerat.

VQ: Inuiaqatigiinnut paasisutissiisutitut allagaatit suut agguaattarpisigit?

GOS: Ataatsimiititaliami ukiumoortumik nalunaarusiortarpugut. Atuarfiit atuakkanillu atorniartarfiit tamarmik ataatsimik pisarput.

Ukiumut tallimariarluta Saskatchewanip avannaani sumiiffimmi quppersakkami agguanneqartartumi quppernarni sisamani allaaserisaq ilannguttarparput, tassani susoqarsimamera allaaserineqarlunilu inuit apeqqutigisinnaasaannik akissuteqartarluta.

Aammattaq kommuninut paasisitsiniutit nassiussortarpagut.

VQ: Ataatsimiittarnernit imaqarniliortarpisi?

GOS: Aap, taamaaliortarpugut. Immikkut ittunik (teknikkimut tunngasunik), aammalu teknikkimut tunngasuunngitsunik pingaarnertutaanerusunik imaqarniliortarpugut.

GOS: Aammattaq inooqatigiinnermi tusagassiorfinnut tunngasunik suliaqartarpugut, sakkunillu nutaanik il.il. atugaqartarluta.

Ataatsimiititaliaq aamma matoqqasunik ataatsimiittarpoq. Tamanna pisarpoq naalakkersuisunit sinniisut peqataatinnagit isummat saqqummiutsinniarlugit.

VQ: Apeqqutit qanoq katersortarpisigit?

GOS: Ataatsimiinnerni katersortarpagut, uangalu inuiaqatigiit aamma ilaannikkut tikeraartarpakka suut aarleqqutiginerpaagarineraat tusarniaaviginiarlugu.

GOS: Aamma suleqatigiinnermik allamik peqarpugut, taaneqartartumik "Community Vitality Monitoring Partnership".

Ingerlassaq suliffissuaqarfiup akiligaraa. Siunertaq tassaavoq najukkami innuttaasunut uranisorluni aatsitassarsiornermik ingerlataqarnerup sunik sunniuteqarsimaneranik takusaqarniarnissaq. www.cvmpp.ca (assigiinngitsunik nalunaarusianik imaqartumik nittartagaq).

Suleqatigisat: ingerlatseqatigiiffiit, naalakkersuisut aamma peqqinnissaqarnermut oqartussaasoqarfiit.

Ammasuunissaq sammineqartuuvoq.

Suliaqarfimmi misilittakkanik ukiunut 50-inut misissuisoqarsimavoq.

Aatsitassarsiorfinnut allanut naleqqiullugu uranisorluni aatsitassarsiorfinni sulisartuusuni peqqissutsip pitsaanerunera paasineqarsimavoq, pissutaalluni taamarsuaq sammineqartuunera.

Aatsitassarsiorfinni siulersuisutut atorfinnut najukkaneersunik inuttaliiniarnermut naleqqiullugu aporfissanik misissuisumik misissuisoqarsimavoq.

Sanaitigut pigaarput "Northern Municipal Trust Account Board".

Aningaasaateqarfik aqutsinermut, imermut eqqakkallu aqutaannut, eqqaavissuarnut il.il. kommuninut avannarlerniittunut immikkut tapiissuteqartarnissamik sammisaqarpoq.

Aningaasaateqarfimmiipput canadamiut dollarii 46 mio.

Qulaani ingerlassanut/suliarisanut inerniliussat imatut eqikkarneqarsinnaapput:

- Avannaani naleqassutsinik ataqqinninneq.
- Suliffeqarfissuup aamma najukkani inuiaqatigiit akornanni attaveqatigiinnerit itisuut aamma siamasissut.
- Saskatchewanip avannaani inuit ilanngutinngitsugaanatik ilanngussaasutut misigisimapput.
- Aatsitassarsiorfinnut (isumaqatigiissutinut) aningaasartuutinit tamarmiusunit 37 %-it Saskatchewanip avannaaneersunut inunnut (Northenersinut) tuttarput.

Innuttaasut ilanngussornissaannut Canadami uagut (Saskatchewan) tassaavugut naalagaaffinni pitsaanerpaaq, suliassaqarfimmilu tassani procentinik annerpaanik peqarpugut.

Peter Vanriel (CanNorth)

Peter Vanriel, CanNorth'imeersoq, pingasunngorneq 17. juni, nal. 8.30-10.30

Ataaniippoq CanNorth'ip saqqummiussaanik eqikkaaneq, ilanngullugit nunatsinni aallartitat malitsigisatut apeqqutaannik ilanngussat: (Ilanngussani CanNorth'ip Powerpointikkut saqqummiussai innersuutigineqarput).

Peter Vanriel (PV) Lac La Ronge Indian Band (Cree) pillugit, aamma najukkami suliffeqarfinnik ineriartortitsinissamut "Kitsaki Management Ltd. Partnership"-imut isumaginnittartuutertik pillugu oqaluttuarpoq.

Ingerlatseqatigiiffiup niuerfik aallartinniartussaasimavaa, ingerlatseqatigiiffillu alla suleqatigilerlugu, ullumikkullu assut iluatsilluarsimapput.

PV'p uranimik piiaanermut tunngasunik suliaqarnermik Lac La Ronge Indian Bandip qanoq aallartiatqarnera saqqummiussivigaa.

Ullumikkut nagguaqatigiit aqutarinissaannut 500-t missaannik sulisoqarput. Kitsaki 1000-it sinnerlugit piffissami tamarmik sulisunik atorfeqartitsivoq.

Uranimik piiaanernut naleqqiullugu suliffiit ilarpassuinit aamma allanik suliaqartunut aningaasaliisarput.

Ilaatigut suliffeqarfinni iluatsitsilluavissimasut ilagaat Atabasca Catering Limited Partnership. Taakkunani najukkamit atorfillit 80 %-iupput. Tassaavoq naggueqatigiinnit tallimanit kattusseqatigiittutut suliffeqarfiusoq.

CanNorth 58-inik sulisoqarpoq. Avannaani uranisiornermik suliffissuaqarfimmut suliniutinik suliaqartarpugut. Uagutsinni atorfininniaaraanni qaffasissumik ilinniarsimanissamik pisariaqartitsivoq, taamaattumillu najukkamit sulisorisagut amerlasoorsuunngillat.

CanNorth marlunnik First Nationsimeersunik sulisoqarpoq. Misissugassanik tigooraasarnermik assigisaannillu ikiuisartunik isumaqatigiissuteqarfialugit First Nationsimeersunik 35-nik sulisoqarpugut.

KJ: Unammillerteqarpisi?

PV: Aap, ilumorluinnaq. Suliassagut annaassanngikkutsigit unammillersinnaassuseqassaagut.

Kitsaki ingerlatseqatigiiffinnik arlalinnik, imaluunniit ingerlatseqatigiiffinni piginneqataaffinnik peqarpoq, ilaallutik:

- Kitsaki Procon Joint Venture
 - Aatsitassarsiornermut tunngasunik suliaqartartuuvoq.
- March Consulting Associates Inc.
 - Ingeniørit suliaannik suliaqartartuuvoq.
- Northern resource trucking
 - Kitsakimit 30 %-inik pigisaqarfik. 140-t sinnerlugit sulisoqarpoq.
- Asiniy Gravel Brushing Limited Partnership
 - Assaanermik suliaqartartuuvoq. Maannakkut suliaqanngillat.

Aammattaaq ingerlatseqatigiiffinnik sillimmasiisarnermik suliaqartunik, golfklubbinik, aningaasaliisartutut ingerlatseqatigiiffinnik Kitsaki pigisaqarpoq. Ukiumoortumik kaaviiartitaat canadamiuni dollarit 150 mio. missaat. Sinneqartoorutaat kaaviiartitanit 7-12 %-it missaanniippoq.

JJ: Allanu tnaleqqiulluni Kitsakimi sulisunut qanoq agguaqatigiissillugu aningaasarsiaqartitsisoqarpa?

PV: Uranisiorluni aatsitassarsiorfinni suligunik aningaasarsiarissaassapput. First Nationsip nutaanaani suligaanni provinsimut aamma naalagaaffeqatigiinnut akileraarutunik akiliisoqarneq ajorpoq. Taamaattumik nunap inoqqaavisa nunaataanni "reserved land"-imi suligaanni iluaqutissartaqarpoq. Atabaca Catering First Nationsimi nunap inoqqaavisa nunataanni suliaqarpoq.

VQ: PPT-nni taasatit legatit (scholarships) pillugit oqaluttuaqalaarsinnaavit?

PV: Ilinniartunut legatinik Kitsaki tunisaqartarpoq. Ilinniarnarup ilaannaa tassannga matussuserneqartarpoq. Taamaattorli nakorsanngorniarluni ilinniagaqarneq annermik legatinnassutaasarpog. Assut sukumiisumik nalilersuisoqartarpoq.

JJ: Ilaatigut peqqissutsimut aammalu assingusunut pissutsinut aqutsineq qanoq ingerlava?

PV: Naalackersuisunit aningaasaqarnikkut tapiiffigineqartarput.

VQ: Saskatchewanini allanik ilissitulli suliaqartunik First Nationseqarpa?

PV: Lac La Ronge aaqqissuussaalluarnerpaavoq. Taamaattorli ingerlatsiveqarpoq allanik, taakkuli minneerarsuupput. Kitsaki annertunerusumik suliaqarfeqarpoq, sulilu alliarortuarluni. Allat najugaqarfiunerusuupput.

VQ: Royaltysisoqartarpa?

PV: Naagga, tamanna First Nationsinut tunniunneqarneq ajorpoq. Taamaattorli tusarniaasitsilluni ataatsimiisitsinerni oqallisigineqakulappog.

VQ: Atuarfiimmi aamma isumaginninnikkut kiffartuussineq? Taakkunani First Nations akisussaaffeqarpa?

PV: Aap, naalagaaffeqatigiinni naalackersuisunit akilerneqartarput.

KB: Qanoq akulikitsigisumik imermik misissuisarpisi?

PV: Tamanna saqqummiussinima aappaani sammiumaarpara.

PV: Inuiaqatigiinni ingerlassanik najukkaneersut ilanngussugaasarfiinik arlalinnik peqarpoq.

Ingerlassaq Athabasca Working Group (AWG). Avatangiisinut tunngasunik nakkutillineramik ingerlassaq. Suliffissuaqarfiup akiligaa. 2000-imi aallartippoq, ukiunilu 15-16-ini ingerlanneqartuarluni.

Avatangiisini misissugassanik katersuigunik najukkaneersut aningaasanik pissarsisarput. Ukiut tamaasa inerniliussat ilanngullugit CanNorth nalunaarusiortarpoq. Nalunaarusiaq atuaruminarsagaq assiliartalik aammalu nalunaarusiaq teknikkitaanut tunnganerusog suliarisarpagut.

JN: Nalunaarusiat taakku eqqortuunerarlugit oqartussaasunit akuerineqartarpat?

PV: Oqartussaasut misissortarpaat, najukkanili nalunaarusiat tassaapput innersuussutiniq suliaqarfigineqartartut. Taamaattorli taakku naalakkersuisut misissugassanik tigusartagaannik taarsiisangillat, taakkunungali ilassutaasarlutik. Ingerlassaq najukkanit ilaasortanit ilusilersugaavoq.

Tamatuma saniatigut Eastern Athabasca Regional Monitoring ippoq, tassaasoq nerisassanik misissuineq, "Country Foods Study", tassani uumasut (wildlife) eqqugaaneri il.il. pillugit katersukkat aqqutigalugit misissuisoqartarluni.

PV: Uranimik piianerup aamma najukkami innuttaasut ilanngunnerisa akornanni oqimaaqatigiisummik nassaarnissaq pineqarpoq.

JJ: Uranimik suliniutiniq taakkulu suliassartaannik suliaqarninnut piffissaq qanoq annertutigisoq atorpiuk?

PV: Piffissap ilaani 95 %-iuvoq, ARIVA-mut assut suliaqarnitsinni, maannakkulli 50 %-it missaanniippoq. Aammattaaq maannakkut nukissiornermik suliniutiniq SASKATCHEWAN POWER'imut suliaqarpugut.

PV: Ingerlatseqatigiiffinnitsinni iluaqutissartaq tassaavoq First Nationsinit pigineqarnerput. Najukkani inuiaqatiginni tatigineqarnerup pissarsiarinera tamatuma oqilisarpaa.

JJ: Kalaallit Nunaanni ujaasinerup nalaani nunanit allanit siunnersortit takkutikulapput. Taamaattumik Kalaallit Nunaanni inuit tamatigut tatigineq ajorpaat. Najukkamit ingerlatseqatigiiffiit paasissutissanik katersuissappata tamanna inuit tatiginninnerannik annertusaassaaq.

JN: Aap, aammattaaq oqaluttuaannaat piviusutullu paasissutissat akornanni immikkoortiterisinnaaneq ilinniarneqassalluni.

PV: Aap, tamanna assut iluatsitsiffigisimavarput.

JN: Suliarisatut "joint ventures"-imik suleqatigiinnerit iluatsitsinerit ilagerpasippaat.

PV: Aap, avitsilluni piginnittuuneq pingaartuuvoq. Taamatut iliornikkut ingerlassamut suliaqarnermullu ilaatinneqannginnermit ilanngussisoqartarpoq.

JN: Ingerlatseqatigiiffinnik aamma pisortaqarfinnik kiffartuussisarassi soqutigisat akornanni akerliittoqarsinnaava?

PV: Pineqartoq tassaavoq pissuserissaarneq. Tamanna pillugu aperineqarajuppugut. Pissuserissaarnikkut najoqqutassat (Code of Ethics) aallaavigalugit suliaqartuuvugut. Taamaattorli suli akerleriissuteqartoqarsimangilaq. Akuerisaasimavoq. Ingerlatseqatigiiffinnik allanik arlalippassuaqarpoq illua'tungeriinnut taakkununga tamanut suliaqartartuusunik.

Ilangussat

Ataani oqallisissiat / saqqummiussat nalunaarusiamut matumunnga, *2015-imi Kalaallit Nunaata Canadami Uranisiorfinnik Misissuiartorneranut Ilangussanik* taaneqartumut, immikkoortitatut ilangussami tamakkerlugit takuneqarsinnaapput.

Ilangussaq 1 – Nunavut Impact Review Board.

Ilangussaq 2 – Canadian Nuclear Safety Control (ingerlassat).

Ilangussaq 3 – Canadian Nuclear Safety Control (inatsilersuineq il.il.).

Ilangussaq 4 – Canadian Nuclear Safety Control (overview).

Ilangussaq 5 – Canadian Nuclear Safety Control (safeguards).

Ilangussaq 6 – Canadian Nuclear Safety Control (avammut tunisermik nakkutilliineq).

Ilangussaq 7 – Government aamma Saskatchewan (oqaluttuassartaq).

Ilangussaq 8 – Government aamma Saskatchewan (inuiaqatigiinni aningaasaqarneq).

Ilangussaq 9 – Government aamma Saskatchewan (avatangiisit).

Ilangussaq 10 – CanNorth (intro).

Ilangussaq 11 – CanNorth (Kitsaki).

Ilangussaq 12 – Nunavut Government (Monica Ell)